

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu : 30 cèntims. - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

La marxa sobre Madrid, o no cal que els militars monàrquics vagin al Marroc per tenir derrotes.

REMINISCENCIES MONARQUQUES

"Militares y paisanos"

A l'hora d'entrar en màquina aquest número, s'han tingut les primeres notícies dels fets ocorreguts a Madrid. La notícia haurà sorprès molt l'opinió catalana que va portar la República i que, malgrat haver-se originat ací el cop d'Estat de Primo de Rivera, veu els cops militars com a cosa perfecta-ment d'opereta. Aquesta opinió no podia sospitar que, a hores d'ara, uns militars es manifestessin tan fortament a Madrid.

Però si l'opinió catalana s'haurà sorprès d'aquesta militària, a Madrid no sembla haver vingut tant de nou. Des de fa temps, circulaven rumors sobre una certa agitació a les casernes.

El cop d'ahir sembla que, com tots els cops militars, ha fracassat, i nosaltres, que no hem cregut mai en aquest procediment, ni per a l'adveniment de la República, creiem que ha arribat l'hora d'arranjar definitivament aquest plet tan vell de la lluita entre el poder civil i l'exèrcit.

L'exèrcit com a instrument de seguretat exterior mereix tots els nostres respectes; seria ximpla una actitud contrària. Però els nostres militars, que fins avui, amb honorables excepcions, no han tingut altra preocupació que la del càrrec pel càrrec, sense tenir en compte el seu veritable ofici, i que, amb tots els trumfos a les mans no han sabut organitzar un exèrcit com cal; ni, cosa que interessa des del seu punt de vista aguantar i acèixer el prestigi del país a les poques colònies i al Marroc, els nostres militars no tenen dret ni a donar senyals de vida.

Com uns elements necessaris, malgrat llurs antecedents, se'ls ha respectat. Què més volem, doncs?

Però ja que ells mateixos han donat motiu perquè l'exèrcit es reguli exclusivament per la funció que té d'exèrcit, creiem que és hora d'actuar amb mà forta i sense contemplacions.

Un país com Espanya, sense conflictes exteriors, sense colònies, voltat de mar tret d'una curta frontera muntanyosa, per què necessita un exèrcit poderós, i, en canvi, no té marina ni fortificacions de costa?

Aquesta disbaixa del militarisme que oblidava la seva primordial funció, és evident que no pot continuar si es vol que la República Espanyola sigui forta i respectada.

L'obligació de mantenir el nostre ordre públic serà el millor remei per guarir-nos aquest inici de fatuïtats demagògic-carriclonesques, aquestes flonjors morals; aquesta especialització dins la protesta anàrquica, totes les quals coses plegades són la marca infamant del nostre esclavatge trienteneri, que hem d'eliminar si som homes i tenim l'ànim d'uns veritables catalans lliures.

Un altre dia, amb més espai, comentarem aquest article de l'Estatut. Per avui, només volem consignar, després del succés a Madrid, que si bé l'ordre públic per a Catalunya pot ésser un interrogant, pel que fa a la República, pot ésser el que la salvi en un moment en què els provocadors monàrquics s'excedeixen. Enlloc d'Espanya no hi ha un sentiment republicà tan arrelat com a Catalunya.

Si els fets de Madrid no s'haguessin endut la nostra atenció i la de tothom, és evident que al fet més sobresortint de la setmana, i que té un cabdal interès per a l'endemà de Catalunya, l'aprovació de l'article de l'Estatut referent a l'ordre públic, hauríem dedicat tot aquest article.

La reconeixença dels drets de Catalunya referents al manteniment de l'ordre públic no ha trobat obstacle al Parlament. De primer antuvi sembla estrany. Però cal tenir present la depressió que d'una manera fatal havia de seguir la gran excitació produïda per la discussió del tema de l'ensenyament; també, la indiferència que aquesta part del nostre Estatut inspira als intel·lectuals que, en definitiva, són l'ànima de l'oposició anticatalana. Totes les dificultats que amuntegaren discutint l'instrucció, van convertir-se en facilitats tocant la policia. Cada loco con su tema, que diuen els castellans, i cada sabio, així mateix. S'ajugui com sigui, aquesta ofuscació (que ho és des de llur punt de vista feixístic), ens ha vingut molt bé, i hem d'alegrar-nos-en i desitjar que es repeteixi.

Ni cal dir que des d'un punt de vista doctrinal, nosaltres creiem que l'obtenció de facultats reguladores de l'ordre públic a casa nostra, ens sembla un gran bé per a Catalunya. Però no tan solament des d'un punt de vista doctrinal, ans encara des d'un de pragmàtic, estem convençuts de la poca solta de certs esperits rutinaris que sense cap fonament s'imaginaven que Barcelona no es preocuparia tant de l'ordre públic i la pau ciutadana, com se'n captenia Madrid. Obliden que, en moments difícils, Catalunya es trobava desseparada del poder central; oblidem l'origen policíac del terrorisme dinamiter i del pistolisme; llur memòria fàcil no els permet de tenir present el vergonyós brigandatge dels generals Martínez Anido i Arlegui. No; Catalunya no pot pas enyorar, amb l'excusa del pragmatisme,

l'ordre públic que li mantenia la centralització monàrquica. Per poc bé que ho fessim, no hi hauria comparació possible.

Hi ha també, i principalment, raons de dignitat i conveniència. La formació del caràcter d'un poble és cosa que afecta la seva cultura. Què diem afecta? N'és la base.

Essent així, com voldríem que la nostra cultura assolís cap nivell estimable, si la base d'ella, l'individu català, el ciutadà, fos un menor d'edat, sota tutela, desproveït del sentit de la responsabilitat; un toca-

L'home en què el país té confiança

boires ennuvolat per divagacions anarquitzants, ja en un sentit demagògic roig, ja blanc; un inútil i un feble, incapaç de fer complir la llei, com de complir-la ell mateix; un sensible carriclon i ploràmic, com ara hi havia perill que esdevinguéssim, a falta de l'aspra disciplina que comporta la consciència del deure social, la col·laboració a l'establiment i al manteniment de l'ordre ciutadà, de la ciutadania a la qual ens enorgulleix de pertànyer?

L'obligació de mantenir el nostre ordre públic serà el millor remei per guarir-nos aquest inici de fatuïtats demagògic-carriclonesques, aquestes flonjors morals; aquesta especialització dins la protesta anàrquica, totes les quals coses plegades són la marca infamant del nostre esclavatge trienteneri, que hem d'eliminar si som homes i tenim l'ànim d'uns veritables catalans lliures.

Un altre dia, amb més espai, comentarem aquest article de l'Estatut. Per avui, només volem consignar, després del succés a Madrid, que si bé l'ordre públic per a Catalunya pot ésser un interrogant, pel que fa a la República, pot ésser el que la salvi en un moment en què els provocadors monàrquics s'excedeixen. Enlloc d'Espanya no hi ha un sentiment republicà tan arrelat com a Catalunya.

De Dijous a Dijous

Luz, «diario de la República», té un criteri molt liberal, tan liberal que no seria difícil establir sèries de contradiccions. El cas de Luz és una tragèdia. La major part dels homes que l'inspiren i redacten són els que ara fa disset o divuit anys van fundar la revista España. El setmanari va evolucionar i es va convertir en El Sol. Aquest diari va fer una revolució ideològica i política a Espanya. La tasca d'educació política d'El Sol només pot comparar-se amb la feina feta per algunes publicacions catalanes d'una tendència similar. El Sol era un canó apuntat contra el palau d'Orient, i és curiós que amb el seu llenguatge moderat va fer més feina que tota la premsa d'esquerra plegada. Poc abans de caure la monarquia, els monàrquics varen aconseguir treure d'El Sol l'equip que l'havia fundat. De la República ençà, l'equip ha tingut Crisol, i després va adoptar el nom de Luz.

I tothom ha pogut adonar-se que, un cop proclamada la República, les divergències de criteri deixaven l'equip inèrme. En accentuar-se aquesta disparitat, el to del diari s'ha anat fent reganyut, rabarbatu. I a causa d'aquelles divergències i d'aquest malhumor, trobareu a Luz, en tractar la qüestió catalana, els editorials més coents que s'han publicat a Madrid i també els més amables. El que no varia mai és el to, aquell aire superdoctoral i dogmàtic, on no pot haver-hi ni un bri de dubte, on no pot admetre's l'art d'atenuar. El redactor de Luz aparenta ésser un home convençut, i el convenciment és el millor amic de la contradicció.

A Madrid diuen que el to displicent de Luz és un retrat moral del senyor José Ortega y Gasset. És possible que això sigui veritat i també és possible que tinguin raó en dir que el principal enemic del «maestro de los maestros» hagi estat el seu to, el seu estil. El fet és — i a Madrid es diu pertot arreu — que la República ha decebut el filòsof. L'home no ha trobat en la República aquella correspondència d'admiraació a la qual es suposava tenir un dret de primàcia. El règim no li ha ofert la suprema magistratura, no li ha confiat la presidència del Consell, ni la cartera d'Instrucció pública, i entretant ha enlaïtat homes els quals ell, magnànim, hauria volgut protegir.

El senyor Luis Bello ha posat en evidència l'actitud del filòsof que no sap pendre's les coses filosòficament. El senyor Bello ha fet saber als catalans que un dels responsables del fracàs del projecte d'autonomia en l'ensenyament és don José Ortega y Gasset. Però ha dit més el senyor Bello, i l'acusació ha tocat carn viva. Ha dit que el filòsof s'ha deixat emportar per «motius polítics circumstancials». No es pot dir més clar que el senyor Ortega està bon xic amargat. I potser té raó. Ja l'hauria fet ell sol la feina d'estructurar l'Espanya, però és intolerable que la gent vulgui tenir idees pròpies! I tot volent-se singularitzar s'ha sumat a la mentalitat lerrouxista.

El cas és que ha estat a Luz on ha esclatat la polèmica. Queden, doncs, explicades les divergències de criteri que s'observaven en aquest diari.

Molts catalans no s'hauran adonat de la importància de l'article del senyor Bello. És necessària una gran quantitat de valor personal per replicar al filòsof. Tot defensant l'Estatut, el senyor Bello ha perdut quasi totes les col·laboracions periodístiques, que són el seu guany-pa. I aquesta acusació, el senyor Bello, en una forma o altra, la pagarà cara. Celebriem equivocarnos, però hi ha coses que no fallen... Aquella prosa — fidel retrat d'aquell rostre — treball de forja i de tortura, fa pensar en una venjança olímpica. — B.

MIRADOR INDISCRET

Quin Casanovas?

Divendres. El President de la Generalitat rep els periodistes i els fa declaracions polítiques. Els anuncia, a més, els viatges que té en projecte per terres catalanes.

...i el dia 14 — acaba dient — anirà a Mojà, per tal d'inaugurar un monument a En Casanovas.

—Quin Casanovas? — fa un repòrter, distret.

—El Conseller, naturalment.

El que té gràcia és que En Costa i Déu, amic sempre de la faècia, fa córrer ara que el periodista en qüestió creu que es tracta d'En Joan Casanovas.

El remordiment del «botones»

En un gran hotel situat al lloc més cèntric de Barcelona, un viatger, que manté un flirt amb una bonica viatgera, s'escorre, molt discretament, vers la cambra d'ella.

Un botones, que ho veu, es dirigeix a la cambra del pecat i truca.

—Han de deixar la porta oberta! — exclama, seriós.

El viatger, contrariat, allarga un bitllet de vint-i-cinc pessetes al botones:

—Té. No has vist res.

El xicot queda convençut i se'n va. La cambra resta tancada.

Als cinc minuts, nova visita del botones:

—Li torno els cinc duros i deixi la porta oberta. No vull tenir remordiments de consciència.

No tant, no tant...

La premsa anglesa s'ha ocupat aquests darrers dies, amb certa extensió, de l'adquisició de la col·lecció Plandiura per la ciutat de Barcelona.

Però el que més li ha cridat l'atenció no ha estat precisament la vàlua artística de la col·lecció, ni tampoc que passí a ésser propietat de la ciutat, sinó la circumstància que l'operació financera necessària sigui garantida per l'ex-palau reial de Pedralbes, entre altres edificis.

Per això, en un quotidià londinenc on hem llegit la nova, aquesta porta com a títol:

A Barcelona s'empenyoren ja el Palau Reial.

També ens estimen a Londres... Creu-t'ho!

Resposta reveladora

Un nostre amic, l'altre dia recorria, en un patinador, les aigües dels banys de Sant Sebastià.

En un altre patinador, feien esport una senyora, una mica revinguda, i un noi.

El nostre amic s'hi atansà, però no sabia com emprendre la conversa.

En aquell moment, un hidroavió, majestuós, passava allà a la vora...

—Es admirable, veritat? — exclamà el nostre amic per dir alguna cosa.

—Ben cert — respongué la senyora. Els déus no coneueren aquesta sensació.

La resposta l'havia descoberta: Era l'Aurea de Sarrà!

Un sopar distret

El sopar d'Acció Republicana a Sant Sebastià, diumenge passat, tingué números fora de programa. Un d'ells fou la presència del doctor Dolcet, amb gran consternació dels organitzadors, que pregaven als reporters que no l'esmentessin en llurs ressenyes. El dret d'adquirir tiquets no té altres limitacions que les econòmiques...

L'altre fou el duel entre els fotògrafs Merletti i Pérez de Rozas. Abans de co-

mençar el sopar, des de diferents angles de la sala, els dos fotògrafs competiren per veure quin era el primer a fer una foto. Merletti, més cridaner, guanyà la partida. Una mica més tard, a l'hora del puré, Pérez de Rozas s'acostà a Merletti per dir-li que ja es veurien l'endemà. El diàleg, començat a mitja veu, acabà a crits cambrionians. Alguns dels presents intervingueren, planyent-se que un tan petit incident hagués acabat així.

—Acabar! — féu un dels contrincants. Si això tot just comença!

No sabem doncs com acabarà. I si en un pròxim banquet, en lloc del fum del magnesi, enterbolirà el local el fum de la pólvora.

Victíma obligada de la dictadura

Clarel, l'artista francès que ha treballat aquests dies al teatre Barcelona, fou víctima, la primera vegada que estigué a la nostra ciutat, en 1928, de les ives de la dictadura.

Molts no recorden el fet. Altres el desconeixen.

La cosa anà així:

Clarel ballava al teatre Nou, en la revista Charivari, una paròdia de dansa espanyola amb la qual obtenia cada nit molt d'èxit. El públic l'hi demanava sempre.

Un bon dia, mig rebenat ja de tant repetir els números de dansa, volia Clarel excusar-se de ballar l'al·ludida paròdia.

I — ara es pot ja dir! — un tramoiista li apuntà entre bastidors:

—Digui's-hi que li és molt difícil ballar-la perquè vostè no és espanyol, sinó català. Ja veurà com riuran!

Clarel s'avançà a les taules, i, creient fer una blague semblant a aquells marsellesos que asseguren que no són francesos, sinó simplement marsellesos, igual que aquells tortosins que només volen ésser tortosins, manifestà al públic que ell no ser espanyol sinó català.

L'ovació es sentí de mitja hora lluny.

L'endemà, es presentaren dos policies al teatre i se l'endugueren pres per separatista. A l'ajut el tingueren en un calabós infecte, en mig de dones de vida airada i de malfactors professionals, i treure'l d'allí costà Déu i ajuda.

Des d'aleshores, Clarel no vol saber res de la política espanyola.

Combinacions polítiques

Quan li va ocórrer a Clarel aquest contratemps, es trobava també a Barcelona, actuant al mateix teatre, el famós Maurice Chevalier.

Li contaren el succés, i no féu altre comentari que aquest:

—Quel combinard!

Maurice Chevalier creu encara que tot plegat fou una combinació de Clarel per a fer-se propaganda.

Definició

En el curs de la seva tournée estiuenca, la companyia del teatre Romea va donar l'altre diumenge una representació en un teatre de Sant Andreu. Posaven en escena l'obra Les aventures d'En Titellet, l'autor de la qual, Salvador Bonavia, per mal nom Jordi Canigó, feia tertúlia en el camerino dels primers actors.

Acabada la funció, entra un aficionat local a saludar a la parella Vila-Davi. I engegà aquesta pregunta:

—D'on caram heu tret aquesta Reina ha relliscat per a criatures?

—El caram no és sinó un eufemisme nostre. El lector l'haurà substituït per la paraula adequada.

La història li ve gran

Josep M. Puig, el pes fort del primer equip de water polo del C. N. Barcelona, és d'una ingenuïtat que esvera. Un dia, parlant del físic de Jones, un soci de l'esmentat club, digué a un company seu:

—Qui et sembla que està millor proporcionat, En Jones o Marc Antonio i Cleopatra...?

Segona part

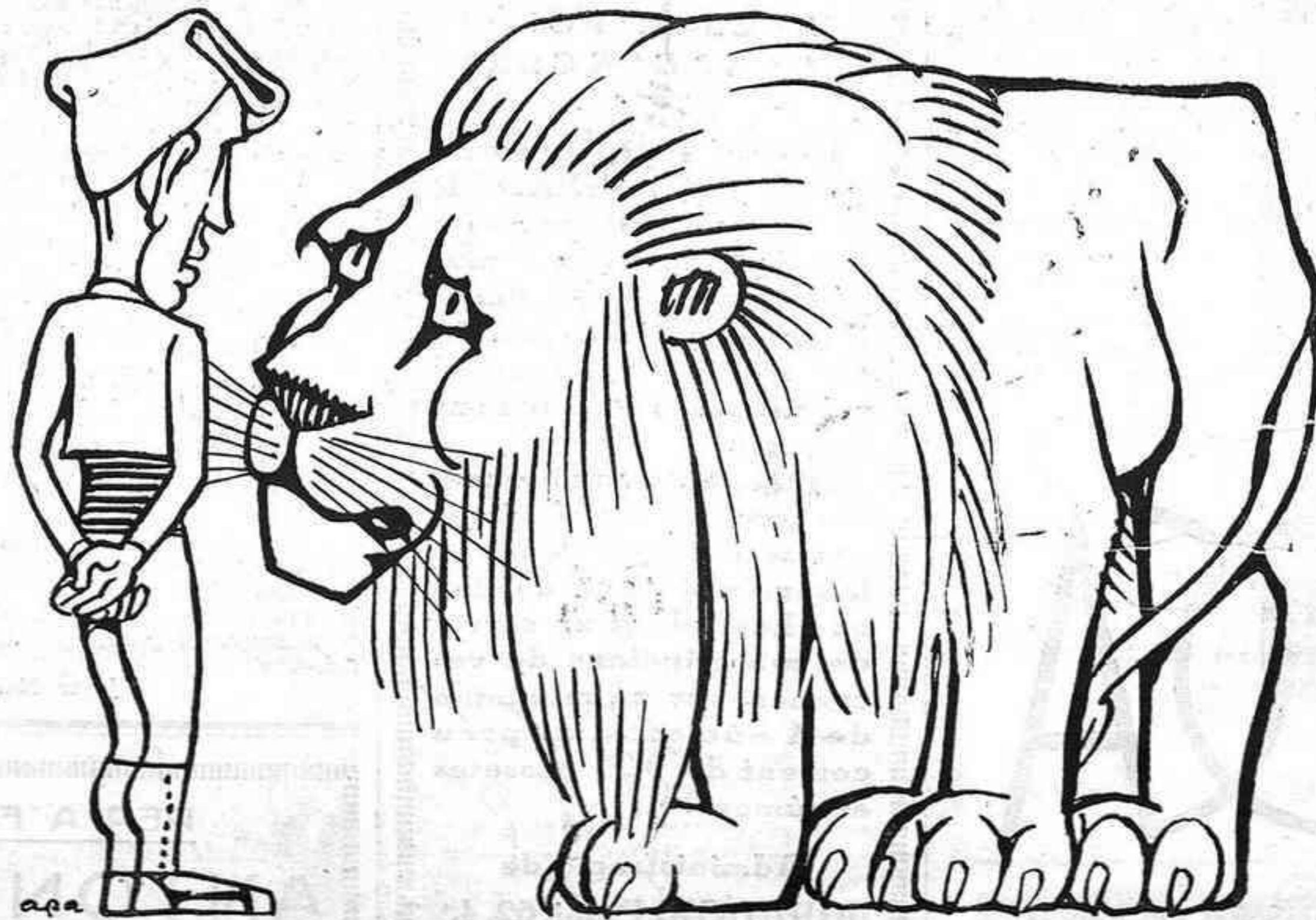
Aquesta gaffe d'En Puig va córrer tot seguit pel club, i a les poques hores tothom el cridava: «Escolta, Marc Antonio i Cleopatra...» Naturalment, això el tenia atabalat, i un dia, quan ja no podia més, digué a En Basté:

—Ja sé que l'altre dia vaig posar els peus a la galleda suposant que Marc Antonio i Cleopatra eren un sol individu, però ara ja sé que eren tres!...

Fi de curs

Aquests dies s'ha tornat a parlar, una vegada més, de les enormes quantitats d'estudiants que cada any surten de les facultats espanyoles amb un títol a la butxaca, i, com sempre, s'han publicat estadístiques que, també com sempre, no s'han pas ajustat a la veritat. Els que no estan en el secret de la qüestió i donen crèdit a aquestes informacions, es pensen que de metges, farmacèutics i enginyers cada primavera se'n fan si fa no fa tants com de bolets. I tot això és ben lluny de la realitat.

Per exemple: A la nostra Facultat de Medicina, els exàmens de Quirúrgica tercer, que no es van acabar fins dijous 21 de juliol, es calcula que han donat el següent resultat: de 160 matriculats n'hi ha hagut 120 de no presents, i dels 40 restants n'hi ha hagut 31 als quals els ha estat tornada en blanc la corresponent papereta. (D'ençà de la República no es firmen els suspensos. Al que no l'aproven li tornen la papereta en blanc.)

—Què tens, lleó, que fas tan mala cara?
—De l'última malaltia m'ha quedat algun coronel.

L'ESTIU EIG A BARCELONA

Els senyors casats

Una cursa d'obstacles

Diuen que per mostra n'hi ha prou amb un botó, però perquè no pogués semblar que els exàmens de Quirúrgica tercer, assignatura del doctor Bartrina, han estat una excepció, donarem el resultat dels de Quirúrgica primer, assignatura del doctor Antoni Trias.

Aquests exàmens, talment com una cursa d'obstacles, han estat per eliminatòries. La classificació ha estat la següent: Primera eliminatòria, examen escrit: de 150 i tants inscrits, se'n van presentar 60 i se'n van classificar 18. Segona eliminatòria, examen pràctic: es van classificar tots 18. Tercera eliminatòria, examen oral: dels 18 presents en van aprovar només 7.

Totes aquestes xifres són exclusivament d'alumnes oficials. I no parlem dels lliures, que acostumen a estar a menys de sortit.

El cas del Dr. Bartrina

Fa unes setmanes vam explicar en què consistia el cas del doctor Bartrina. Avui que els exàmens de la seva assignatura ja són acabats, podem explicar-ne el desenllaç.

La comissió d'alumnes que va anar a Madrid a parlamentar amb el ministre va fracassar en les seves negociacions. Com que les Universitats tenen una certa autonomia, se'ls va dir que el que el claustre decidís seria article de fe i s'havia d'acatar. Però tractant-se d'aquest cas especial, sembla que els van prometre que sortiria un decret concedint un trasllat global de matrícula cap a una altra facultat.

Però el decret a hores d'ara encara no ha sortit, i als alumnes de Quirúrgica tercer no els va quedar altra solució que presentar-se a provar la seva suficiència davant el tribunal Bartrina-Morales-Lentini.

O sigui, un fracàs absolut dels comissions.

Exàmens emocionants

Els alumnes del doctor Bartrina, en vista que no sortia el decret que hem esmentat, es van reunir el mateix matí dels exàmens i van acordar que no es presentaria ningú. Però com que l'assignatura de Quirúrgica tercer és del darrer curs de Medicina i hi havia alumnes als quals només faltava aquesta per acabar la carrera, no va faltar qui va trencar l'acord.

El primer que es va presentar va ésser Joaquim Nubiola, rugbyman, sobrealista i comunista. Així que es va assegurar davant el tribunal i obrí el programa, va caure damunt la taula un coet volador, que va proporcionar a cadascú dels alumnes el primer espant del matí. Acte seguit a diversos punts de l'aula esclataren petards, i un de dimensions més que regulars va espetegar darrera mateix del que s'examinava. Però els exàmens van continuar, i darrera d'aquest alumne en vingueren d'altres, fins a deu. Tots van contestar pel que sabien, sense ésser mai interromputs pels examinadors. Això féu suposar que tots els que s'havien decidit a presentar-se, tenien l'aprovat.

Quan després el bidell va repartir les deu paperetes, hom constata amb estupefacció que totes deu eren en blanc. L'ovació que va esclatar fou eixordadora. Els catedràtics havien fet justícia als que faltaren a la paraula donada.

Un de decidit

Hem dit que els deu que es van presentar van contestar tots pel que sabien. Hi va haver una excepció. Fou la d'un alumne que en ésser interpellat pel catedràtic va contestar que no li donava la gana d'examinar-se perquè el tribunal no li mereixia cap garantia. I davant la sorpresa general es va treure un reglament de la seva caixa i va voler que constés en acta la seva protesta basada: a) que el catedràtic no es pot dedicar a l'ensenyança per incapacitat física; b) un dels auxiliars durant el curs havia explicat poca cosa però l'havia explicada al revés; c) l'altre auxiliar havia explicat digestiu de Medicina en lloc d'explicar digestiu de Quirúrgica.

A la Facultat s'admeten apostes per veure a quina universitat haurà d'anar a aprovar la Quirúrgica tercer l'esmentat alumne.

Existeix una llegenda, admesa a totes les cases — com s'admeten els calendaris gratuïts i les felicitacions dels vigilants —, que vol que l'estiu sigui una temporada especialment apta per a la felicitat conjugal. El benestar del matrimoni és una matèria tan sensible i primmirada, que entre altres paradoxes s'hi presenta, per exemple, aques-

La família estiuant cent per cent

ta que els seixanta, o cent, o cent cinquanta quilòmetres que durant els mesos de calor posen, circumstancialment, una etapa de reflexió i d'amor a distància entre el marit i la muller, constitueixen un element important en el ram de satisfacció que pot proporcionar la vida dels casats. La llegenda vol que els marits quan es troben sois a Barcelona, momentàniament deslliats del protocol familiar, siguin estranyament feliços. La llegenda vol més: arriba a pretendre que aquestes vacances que proporcionen als senyors una illúsió de retorn a la solteria, vénen a ésser com una mena de cura de repòs singularment favorable a la bona marxa general de les parelles unides com Déu abans manava, i ara, després de la República, aconsella.

La gravetat de l'afer està en el fet que, en aquest cas, la llegenda té un vuitanta sis per cent de raó. No en treiem ni un número.

—Bé, però, tanta nosa els fem?—preguntarà, acolorada, alguna senyora.

—I què d'altre fan que disfrutin tant quan nosaltres som fora?—deixarà caure la seva amiga.

—Què fan els marits que a l'estiu resten a Barcelona? Es el que intentarem explicar, amb la il·lusió d'entrebolar lleument algun sobretaula dominical. La nostra mala intenció, modesta, no passa d'aquí.

Quant el cap de casa té definitivament instal·lada la família a fora, dona un cop d'ull al seu pis barceloní, dens de buidor.

—Es trista, una casa abandonada—reflexiona. Però la cara no lliga amb la melangia del pensament. Baixa l'escala. Salutació maliciosa de la portera.

—Solter, eh?

—Sí. Solter. Al carrer, cau un sol despatiat. Passen unes noies precioses. Després, el despatx, la mica de l'ocupació. Més tard, la tertúlia del club, o de la terrassa de cafè. Tres casats més. Tots lliures. Riem? Riem.

Rien poc, no obstant. No està bé. Ben mirat, tenir la senyora lluny no ofereix, en principi, altre avantatge que aquest de saber que la senyora és lluny. Poca cosa més.

—On sopem?

A qualsevol lloc, menys a casa. Els menús que pot oferir aquella criada que els

estiuants s'han deixat abandonada com un paraigua, o bé les bones disposicions de la portera, o bé, encara, la taula hospitalària d'uns parents desgraciats, no compensen la perspectiva aventurera d'un sopar al restaurant.

On? Al Colón? A la Font del Lleó? A Sant Sebastià? A l'Hostal del Sol? Si és

de Barcelona i explicarà que va anar a l'Excelsior, o a Sant Sebastià, o al Hollywood, i farà saber que es va avorir tant i tant «Res, quatre amics que s'hi van empenyar. Jo volia anar a dormir», la fidel esposa s'ho creurà i dirà, representant el jersè a mig fer:

—No sé com hi ha qui hi disfruta en aquests llocs. Creu-me que els planyo.

El marit també els plany. Perquè el pitjor del cas és que ell també s'hi va avorir al cabaret.

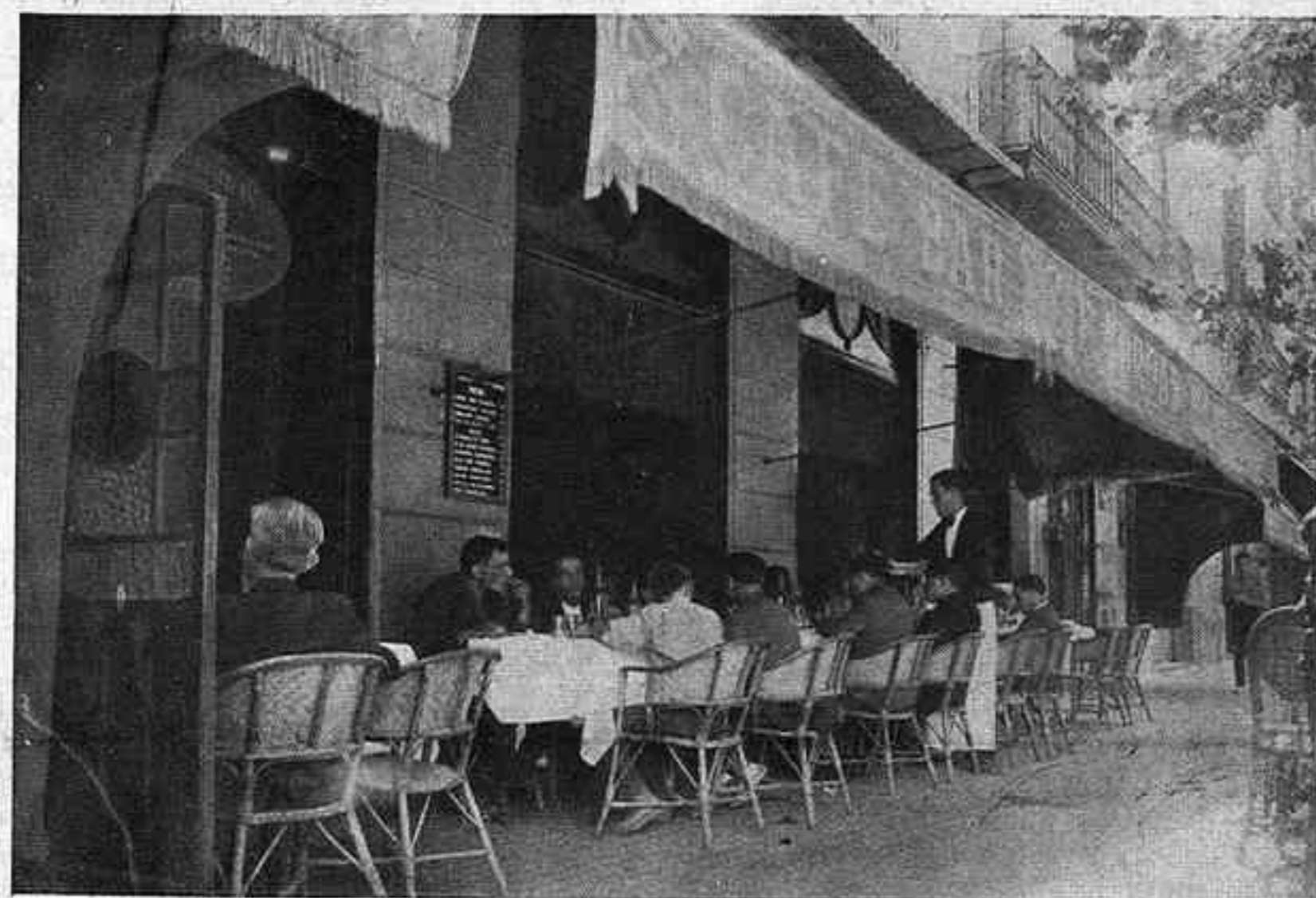
No obstant, Sant Sebastià, l'Excelsior i el Hollywood estan plens de marits. Se'ls distingeix per la cara de son que comencen a fer entre una i dues. Les noies del local els identifiquen per altres detalls més subtils. Existeix una certa mirada de marit en pro a l'adulteri, que no és pagada amb diners. Es a dir: si que és pagada amb diners.

Les noies bé se'n refien. Al migdia, elles es banyen a la platja amb uns joves molt esportius i molt ben clenxinats, però a la nit, el torrat de la pell adquirit en companyia tan agradable és destinat a provocar la infidelitat d'uns senyors esblanqueïts i respectables, amants fugacis i generosos que, en clarejar, baixaran les escales d'una casa del carrer de París o de Muntaner, amb una ombra de rouge a la calba, i en el cor, una espineta de remordiment.

Fins aquí, ens hem ocupat de donar una versió literària de la part més perversa de les activitats que la llegenda atribueix als marits estivals. Diguem de seguida (ben mirat, ja ho podiem haver dit abans!) que és una minoria ben petita — en la qual no es poden pas incloure, és clar, els marits de les nostres lectures — la que té cura de mantenir el foc sagrat de la tradicional i honesta disbauxa. Més ençà i més enllà d'a-

qüestió de fer economies, anirem a un d'aquells restaurants tan simpàtics on diuen que es menja bé i per pocs diners.

Havent sopat, els cigars dels senyors casats surten al carrer amb un aire agressiu. Tras, tras, tras, ja som a la Rambla. Con-

Si és qüestió de fer economies, anirem a un d'aquells restaurants...

versa un xic desdibuixada per la xafogor: sembla que l'Estatut no marxa bé, que al Còmic hi ha la Celia Gámez, que el plet dels rabassaires és insoluble, que aquella negreta del Nou val la pena d'ésser vista, que les eleccions parcials seran per l'agost, que la Lulú fa tres mesos que viu a Madrid, que la política és una llauana, que serà qüestió d'anar a alguna banda...

Qui diu a alguna banda, en les circumstàncies presents, vol dir un cabaret.

Ara rai, que les senyores casades ja hi van dues vegades cada hivern, als cabarets! Per això, quan el marit arribarà dissabte

quests pocs senyors casats, dels quals ens hem ocupat, amb simpatia, hi ha l'exèrcit dels marits incorruptibles que pels bars i pels casinos aixequen ben alta la bandera de llur fidelitat.

Són aquests que diuen que en cap restaurant no es menja tan bé com a casa. (Aquesta teoria pot conduir a resultats alarmants quan obeeix a una convicció profunda, que és el que passa en la majoria dels casos.) Aquests pobres marits passen la seva tristor pels carrers i places i quan entren a l'ascensor que ha d'enllair-los fins el pis desolat, la portera els dedica una mirada que podriem situar entre les del repertori de condol.

Són els pobres marits que mengen unes truites refredades i hostils i que escriuen diàriament una carta tendra, d'aquelles que parlen de la calor, de la salut d'una tia estimada, del calaix on rediantre deu haver-hi aquells mitjons i, cap al final, també d'amor.

El dissabte, aquests marits agafen el tren de la felicitat i tenen una manera de saltar a l'estació de destí que és l'honor i la glòria del sagrament del matrimoni.

A més de la llegenda d'orgia de la qual hem parlat, existeix també, i no pas menys anhelada, la llegenda de les penalitats del marit estival. Aquesta segona versió es concreta en aquella imatge que presenta el marit com un recader, viatjant amb tretze paquets i amb la responsabilitat de mantenir una família (tot són maneres de viatjar) i somiant, les nits, horaris de ferrocarril...

Aquest és el marit que té un peu a Barcelona i un peu a la torre, o sigui una de les formes més poc recomanables de tenir col·locats els peus. Si no fos que en arribar al vespre a Sardanyola, a Cardedeu o a Arenys, l'esposa amantíssima li té preparats els pantalons blancs i el vi en fresc, aquest marit-llançadora és suïcida. I amb raó. Perquè no frueix dels avantatges de l'estiu ni de les gangues del no estiu. És un híbrid personatge, blanc obligat dels faeciosos i dels caricaturistes. És l'home que pateix més calor del món.

Posat a Barcelona, entre els marits que es senten solters i els que es senten vidus, la seva figura s'agrandeix, s'agrandeix, i ve a ocupar el primer pla de la tragèdia estiuana.

JOSEP MARIA PLANES

ALS SUBSCRIPTORS I COMPRADORS DE MIRADOR

SUBSCRIPCIÓ DE VACANCES

Els subscriptors que vulguin rebre MIRADOR al lloc on estuegin, no han de fer més que comunicar a aquesta Administració llur nova residència, on els serà adreçat el setmanari sense augment de preu.

Igualment comuniquem als compradors al número que el vulguin rebre en la seva residència d'estiu, que hem obert un servei de subscripcions de vacances, per un mínim de 4 números, al preu corrent de 0'30 pessetes el número.

Administració de MIRADOR, Pelai, 62, 4.
Telèfon 15300

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI ■ Màxima rapidesa
Màxima qualitat

ARCS, 7 : TELEFON 18664 : BARCELONA

L'APERITIV

La HUSA a Sitges. — A Sitges ha arribat, amb uns grans esbufecs de motor i amb quatre cops d'aes metàl·lics, la HUSA. La HUSA no és cap quimera encastada entre els hendecassilabs de l'Aristò, ni cap bruixa meravellosa de rondalla popular. La HUSA, com sap tothom, és una societat anònima dedicada a l'explotació dels hotels i del turisme, que amb el temps que té de vida ha fet rutilar una mena de febre americana moltes tones de ferro, de ciment, de pintura, de culletes de pendre, de cafè, d'ampolles de vi glaçat i d'arròs amb pollastre.

La HUSA a Sitges ha fet un casino, una piscina, uns jardins, un passeig, unes platges, i amb l'empenya que porta és possible que hi faci una gàbia per a diplococus i que aconseguixi que moltes senyores que passen l'estiu a Sitges, i que són veritables supervivents de l'època del diplococus, deixin de parlar aquell castellà pessim que enraonen i utilitzen una llengua més adequada al paisatge i a la llum de Sitges.

Sitges és una vila per la qual els barcelonins han sentit un enamorament peculiar. La història d'aquest enamorament la podríem dividir en tres èpoques.

La primera és l'època romàntica: Rossinyol, Utrillo, Cases, Dearing, Capital, treball, i més que capital i treball, una gran quantitat de somni. Sitges es converteix en una mena de barri lliure, una zona franca per als navegants de la bohèmia del fi de segle i de l'època del modernisme. Aquesta primera època ha marcat el caràcter sentimental de Sitges que encara li dura, i que ha cristallitzat en una cosa de positiu valor, que és el Cau Ferrat.

La segona època és la del barcelonisme sudamericà. Urbanitzacions, torretes, tennis, golf, tangos, els menús de l'Hotel Subur, els balls al pavelló de mar, els enamoraments sobre la sorra. En aquesta època hi ha una projecció a Sitges dels primers i dels segons pisos del nostre Eixample. Potser està una mica massa toxada de greix injectat de cursileria, que culmina en la cosa més trista i més grotesca, per no dir la més vil, que poden fer els senyors catalans que tenen quatre quartets: menysprear la seva pròpia llengua i posar-se a parlar un castellà humit, congestionat i pudent, com un caliqueny que no tira.

La tercera època tot just comença i marca damunt la sorra de Sitges una ambició de platja internacional. El casino que han batejat amb la nomenclatura turística i folclòrica de Platja d'Or, n'és el punt de partida.

L'arquitectura és de la que es porta en els moments actuals: geometria blanca i simple, una mica esclafada. El casino sembla, a la nit, com una mena de yacht que ha sortit de l'aigua i s'ha plantat a la vora del passeig per pendre cafè o per pendre la fresca. L'interior és com el bar d'un transatlàntic en el qual només viatgen unes divorciades sublimes i uns suïcides ben educats. L'arquitecte que ha fet aquest casino es veu que és un xicot de gust excellent i que viu al dia en el millor sentit de la paraula.

Després del casino, hi ha la piscina, que fa un efecte màgic, i els jardins, que quan estiguin acabats no deuran quedar endarrerats al costat de la piscina. La platja que projecten a Sitges sembla que tindrà casetes de bany amb llits confortables i un aparell de ràdio-dintre de cada caseta. Jo, com a enamorat de la vila de Sitges, trobo que tot això depassarà les ambicions del meu enamorament.

Avui dia els grans financers i els grans comerciants sostenen la teoria que el nostre país comença una època de prosperitat econòmica que no ens en sabem avenir. Sembla que el negoci del turisme està cridat a pendre unes proporcions fabuloses; tot el món que vulgui passar l'estona amablement, es calcula que no tindrà més remei que venir a parar al nostre clima. Sitges ha sentit aquest vent de profecia, i demostra que no bada, i fa molt santament, perquè el nostre país, que té la costa més delicada i més diversa del Mediterrani, no s'ha preocupat fins ara de començar a disposar les coses adequades a una gran capacitat turística. La gent que entra per la frontera agafa el vapor de Mallorca, i molts saben que les condicions naturals del nostre mar són tan allucinants i tan de l'altre món com puguin ésser-ho les del mar de Mallorca, però aquí el capitalisme del país té el mar una mica massa oblidat.

L'hotel i el casino i la platja de Sitges poden marcar un començament de turisme marítim en gran escala, i això, pels naturals de Sitges i per nosaltres mateixos, té una importància capital.

Sitges posseeix uns hiverns deliciosos, però una mica apagats; és possible que aquests hiverns es converteixin en un tobogan vivíssim de calces de golf, de gots de ginebra i de senyores fantàstiques, que faci tornar vermella la paret blanca de l'església parroquial.

Jo, l'altre dia, contemplant un ball en el casino nou de trinxà, se'm va acudir una anècdota que expliquen d'En Rossinyol. Una vegada viatjaven per terres de València En Rossinyol, la seva senyora i uns amics, i sembla que passaven per damunt d'un gran torrent sec i deseparat, i un de la colla digué que allò era tal riu; i En Rossinyol s'ho mirà, i veient que no hi corria ni una gota d'aigua, contestà ràpid: «Per ara tenen el local.»

A Sitges, tenen el local, tenen el casino, tot plegat fa un gran efecte, però potser encara hi manca l'aigua, i qui diu l'aigua diu el whisky, i qui diu el whisky diu el ritme i el color adequat a l'arquitectura i a l'ambició i a la gràcia de la piscina. Els catalans que parlen castellà acostumen a tenir poca set, gasten poc, són tristos... Jo, al casino de Sitges, potser hi trobo a faltar alegria, una autèntica rialla estil 1932 que ho faci vibrar tot.

JOSEP MARIA DE SAGRADA

EL JOIER DE LES CREACIONS EXCEPCIONALS
Rambla del Centre, 33 • Passatge de Bacardí, 2

L'ESTATUT AL PARLAMENT

La Universitat Catalana

La fórmula Barnés, aprovada com era d'esperar en la sessió del 2 d'agost, ha estat una manera d'eludir el problema de l'ensenyament a Catalunya. No ens costaria gaire de dir que aquesta fórmula ha estat la declaració d'impotència del Parlament de la República davant la qüestió que suscitava l'Estatut.

La dificultat insuperable d'acordar, després de tres setmanes de discussió, la tesi dels que reclamaven per a Catalunya la plenitud de drets en matèria d'ensenyament amb la dels que consideren que l'Estatut restringida de poder central, ha decantat la Cambra a adoptar una solució dilatoria, una no solució.

La funció d'ensenyar, que a la Constitució és definida com una funció obligatòria de l'Estat — i nosaltres entenem l'Estat en la seva acció més vasta, incloent-hi tots els membres que la integren —, queda diluïda en el dictamen convertit en article setè de l'Estatut en una sèrie de facultats potestatives, com si l'organització magna i delicada de l'ensenyament en tots els graus i ordres, per part de la Generalitat dependés d'una simple llicència, de l'efecte màgic del mot «podrà» i com si, per part de l'Estat, el manteniment d'una Universitat castellana a Barcelona en condicions i amb capacitat creadores de cultura i fervor universitari fos possible avui, com cent cinquanta anys ençà, prescindint de la voluntat i de la sensibilitat dels catalans, per l'efecte, mai no reeixit en aquest ordre de coses, d'un acte intransigent i arbitrari.

La feblesa i la insuficiència d'aquesta solució devia imposar-se al mateix autor de la fórmula quan, com a substitutiu i si no disfassant-la almenys revestint-la amb les aparences d'una lliure opció, afavoria la possibilitat d'una Universitat única i mixta, mig catalana, mig castellana, regida per un Patronat a l'atenció del qual resta confiada la docència justa d'ambdues influències.

Contra la Universitat mixta i autònoma — passant per alt els discursos dels senyors Royo Villanova i Balbontin — s'ha elevat el senyor Sánchez Román. En el seu discurs pronunciat sobre aquesta matèria, l'orador ha provat que no li manca del tot el sentit de les realitats polítiques quan es tracta de preveure i denunciar el perill que amenaça les seves concepcions més cares. El senyor Sánchez Román combat la Universitat mixta i autònoma perquè tem que «colocada en un ambient de alta pressió catalana, es diria, com su propia fuerza de gobierno, con sus interiores posibilidades de determinación y de norma, es un Instituto demasiado frágil, que ha de caer cubierto totalmente por el ambiente y el sentido catalán que ha de tocar a todas estas instituciones y a las de cultura más que a ninguna, dentro del territorio de su imperio».

La visió del senyor Sánchez Román aquesta vegada no pot ésser més justa. Considerem difícil que no es produïx la situació que preveu. Amb la franqueta que tan sovint ha estat discutida als catalans, hem de declarar al senyor Sánchez Román i als que pensen com ell, que les coses no poden anar d'altra manera perquè la Universitat de Barcelona o serà de fet catalana o no comptarà amb les adhesions mínimes indispensables a la seva funció creadora de cultura. Serà una institució de l'Estat a Barcelona, però no serà la Universitat de Barcelona si viu al marge de l'ambient, de les inquietuds i de les ambicions culturals catalanes. Aquest és el dilema que la fórmula Barnés no resol.

En la qüestió de l'ensenyament a Catalunya, totes, absolutament totes les solucions seran dolentes per a l'Estat mentre l'Estat s'identifiqui i confongui amb la Uni-

versitat castellana i amb un règim de privilegi per a la llengua i la cultura d'expressió castellana. L'única qüestió a tractar, perquè l'altra és inútil tractar-la, és quines solucions seran més o menys bones per a la llengua i la cultura d'expressió catalana. L'Estat no pot aspirar a afirmar dins de Catalunya una cultura diferent a la d'expressió catalana. Si té aquesta pretensió, l'únic que aconseguirà serà de retardar, d'entorpir, de dificultar tristament la nostra

La Universitat de Barcelona

organització cultural, sense però afirmar una cultura d'expressió castellana.

La cultura és una, però l'expressió és vària. Hi ha hagut en el Renaixement una cultura d'origen i d'impuls italià a la qual els renaixentistes castellans donen una expressió castellana i els renaixentistes catalans una expressió catalana. Hi ha hagut en el segle XVIII un corrent hegemònic del pensament francès al qual els afrancesos espanyols donen una expressió espanyola. Podem saludar amb joia un altre moment de gloriosa irradiació del geni de Castella. Podem seguir les directives del pensament castellà. El que no podem ni volem és renunciar a l'expressió nostra de la cultura pròpia o aliena. Que aquesta expressió nostra pugui ésser espanyola, no depèn de nosaltres sols. Depèn del fet que l'Estat vulgui acceptar-la tal com és, com a legítima i única expressió del geni espanyol a Catalunya i en els països de parla catalana, sense establir-hi una competència amb la cultura i la llengua d'expressió castellana. Això — cal dir-ho? — amb el màxim respecte nostre al dret de les minories de llengua castellana! Amb tot el voluntari afecte que portem a una llengua que és familiar a una bona part dels catalans i el coneixement de la qual desitgem difondre a Catalunya!

Perquè la fórmula Barnés no satisfia aquestes legítimes exigències del nostre dret i de la nostra natura la minoria catalana no podia votar-la. Ventura Gassol i Lluís Companys han interpretat respectivament el sentiment nacional i el sentiment liberal de Catalunya en els discursos que han pronunciat darrerament al Parlament. Trigarà a esvaïr-se el ressò d'aquests mots de Companys: «Els homes liberals no podem acceptar l'existència en la República d'un estat d'esperit darrer que el qual sembla que s'amaga el calli vergonyant d'una consagració idòlatra a un fet històric de força.»

J. O.
Madrid, 6 d'agost.

Mirant a fora

Monsenyor Seipel

D'ençà de la guerra, la política austriaca no ha abundat en personalitats remarcables. Monsenyor Seipel n'era una, però un seguit de circumstàncies li impedié potser de revelar-se plenament. El seu paper hagué d'ésser passiu, més ben dit, defensiu. Per això, més que un constructor, fou un maniobrer.

Des del poder o des dels bastidors, menava una política oportunista i discreta, procurant guanyar temps i que Austria anés tirant. Va tenir la traça d'obtenir l'ajut financer de les potències occidentals, deixant alhora a Berlín en la creença que desitjava l'Anschluss.

Potser era partidari de la unió amb Alemanya, però en un futur imprevisible, dintre una estructuració federal, lliure de la influència socialista i de l'hegemonia luterana i prussiana. En política interior, el seu horror al socialisme i la poca simpatia al liberalisme el dugueren a una concepció feixística.

Malgrat la seva política ondulant, el seu paper a les reunions internacionals de Ginebra fou d'una gran rectitud i de respecte als acords presos.

En la seva vida privada era un home d'una rectitud molt més acusada que en la seva vida pública. Era també d'una gran austeritat. Vivia modestament i quan, en 1922, havia de traslladar-se sovint a Ginebra, ho feia en segona.

Incògnit

Durant les vacances de l'any passat, en les revistes il·lustrades aparegueren fotografies de Tardieu, llavors president del Consell, que passava les seves vacances a Suïssa. Al seu costat apareixia sovint una societat de la Comèdia Francesa. Aquesta publicitat fou comentada, i no pas en bons termes, en els medis polítics.

Fa poc, durant una de les etapes de la Volta a França, els reporters trobaren Tardieu pels voltants de Beaulieu. L'ex-president els demanà que no repetissin la faccenda de l'any passat:

— Les circumstàncies han canviat, feuvos-en carrer — declarà.

Un periodista replicà:

— I la dona també ha canviat.

Tardieu se'l quedà mirant, per recordar-lo. Hom diu que Tardieu té bona memòria.

Condecoracions

En la darrera promoció de condecoracions amb la Legió d'honor, figura, entre d'altres escriptors, Pierre Benoit, amb el grau de comandador. Aquest, com és costum, anà a donar les gràcies al ministre. Però, a penes acabava de sortir del despatx de Monzie, l'ordenança tornà a anunciar-lo.

— Com? — féu el ministre. — Deu tractar-se d'una equivocació. Si acaba de sortir!

— Sí, però torna a fer-se anunciar.

— Que passi.

El novellista entra i, tranquil·lament, diu:

— Com que no hi ha temps senyalat per passar de comandador a gran oficial, vinc a presentar la meua candidatura a aquest grau.

Hom ha retret, a propòsit de condecoracions, una faccenda de la qual és autor l'actual president del Consell francès, alcalde inamovible de Lyó.

Fa vint anys, Herriot ja era alcalde de Lyó, el subsecretari de Belles Arts, Dujardin-Baumets, s'hi presentà a repartir palmes acadèmiques, la cinta de les quals és violeta.

A la nit, en una funció de gala, el subsecretari s'endormiscava a la llotja mentre un vell bariton cantava a l'escenari. Herriot li estirà la mànega.

— Cridaré aquest digne artista — digué — perquè li doneu les palmes acadèmiques.

— No us ho prengueu malament, però canta com un xerrac.

— Sí, però desitja la cinta violeta i quan la tingui ja no cantarà més.

— El mal és — féu el subsecretari — que ja no m'en queda ni una.

— No hi fa res — respongué Herriot, i s'enginyà amb un retall de la tovallola del lavabo, que tenyí amb tinta violeta, per fer content un pobre bariton que, rebent-ho de mà del representant del ministre, pensà sempre haver estat condecorat seriosament.

Matrimoni per l. S. F.

Un telegrama d'agència ens fa saber que una dona, Irina Rusinova, que encara no té trenta anys, formarà part de l'expedició que els Soviets organitzen a fi d'estudiar l'establiment d'una ruta marítima entre Arkàngel i Vladivostok.

Irina Rusinova ja és habitual de les regions àrtiques. Fa cosa de nou anys, figurava entre el personal de l'estació polar de Nova Zembla. Es va prometre amb un dels observadors amb els quals treballava, Zakharevsky. Com que l'estació es trobava allunyada centenars de quilòmetres de tot funcionari que pogués efectuar el matrimoni conforme a les lleis soviètiques, els dos observadors de Nova Zembla foren casats des d'Arkàngel per telegrafia sense fils.

Alguns anys més tard, els dos esposos es van divorciar... i no pel mateix procediment utilitzat per casar-se.

El darrer acord

I ara que hem parlat d'un divorci. El famós Maurice Chevalier es separa d'Yvonne Vallée. Ja s'han trobat per darrera vegada l'un en presència de l'altra davant el jutge de conciliació. Els periodistes havien acudit en massa. Però tant Chevalier com Yvonne es van escapar. Calgué empendre maître Peytel, l'advocat d'ella:

— El divorci ja està arreglat per endavant — declarà l'home de lleis —. Tots dos estan d'acord.

— Així, deu ser la primera vegada que hi estan — fou un comentari.

ELS MONOPOLITZADORS DEL PATRIOTISME

Contrabandistes de diners

Precisament ara, quan les dretes monarquitzants estaven al punt de dalt del patriotisme, i vociferaven contra l'Estatut, desmembració de la pàtria, precisament ara, aquest maleit afer de l'exportació de capitals, posant d'evidència llur egoisme, ha palesat que tant se'ls en donava del país, i ha segat en flor, amb la falç del ridícul que no perdona, una campanya començada sota els millors auspicis. Si ja no és que

En efecte, Alfons de Borbó, aquesta suma representació de la pàtria, segons parer d'uns quants, no és ni espanyol. Francès, fill d'una austríaca i casat amb una anglesa que tampoc és ben anglesa, sinó alemanya traduïda a l'anglès, és ben natural que no senti cap mena d'inclinació a la terra forastera que se l'ha tret del damunt potser amb massa gentilesa.

La colla aristocràtica embolicada dins

Un gran exportador de capitals

desmembrar un Estat — posat que hi hagués tal desmembració — constitueixi una enorme delícia, i, en canvi, empobrir-lo, una cosa sense transcendència, una faccenda de bon to, un esport d'aristòcrata, com una partida de caça major.

Però dins el delictu d'exportació d'andestina de capitals, suara descobert, hi ha més matisos que el d'un simple acte de criminal egoisme. El nom i la significança dels personatges complicats: ex-ministres, generals, el Borbó en persona, permet de creure que, a més, aquests capitals exportats anaven destinats a fomentar el mal d'estar d'entre d'Espanya. La coincidència de dates entre el descobriment i la circular del senyor Goycochea demanant diners per a l'obra de Restauració, és ben sospitosa.

Es a dir, que, a més de la natural nosa que causa al país l'empobriment, amb els trasbalsos que se'n segueixen, hi ha la intenció de promoure una mena de guerra civil, precedida, probablement, d'una campanya de descrèdit d'Espanya a la premsa estrangera. Els defensors de la integritat de la pàtria són així.

També és curiós de recordar com foren persones del color polític dels compromesos dins el darrer afer d'emigració clandestina de capitals, els mateixos que calumniaren, no fa gaire, la muller d'una autoritat de la República.

Dins l'afer hi ha un personatge típic: el portuguès Carvalho. Dissortat en negocis, després d'haver aplegat una quantiosa fortuna amb l'especulació de la post-guerra, vivia a salt de mata. Aquest agent de la causa de l'ordre i de la Religió, apareix abarraganat amb una tanguista. Però, al fons, Carvalho, o, com li deien a Portugal a causa de la seva petita estatura, «Carvalhinho», tenia una llei de dignitat. Quan ha vist que els grans cavallers que l'empraven ni tenien aquella gota de moral que existeix entre els lladres i els estafadors, no ha vacil·lat a ficar-se a la gola del llop. Abans de tot, la venjança.

Els ara traits i burlats no saben des de quin punt de vista queden pitjor. Del moral, ja que no han tingut ni la paraula del lladre, o com a psicòlegs, desconeixent la força de les passions humanes.

Sigui com sigui, no creiem que interessi a la salut del país que mani mai aquest personal. Immorals i necis; voltats d'aventurers i d'estafes.

I com Carvalho n'hi deu haver una pila. Esvera pensar que el dia d'una restauració (que mai no vindrà) tots els Carvalhos del món presentarien la factura. I no tots serien pagats amb la gasiveria del que parlem; pagant l'Estat, hom es sentiria esplèndid. A més, no cal donar diners: hi ha càrrecs.

Sense anar més lluny, Barcelona recorda un munt de Carvalhos al Govern civil.

Dintre del cas, no ens sorprèn tant l'actitud dels còmplices del fraudulent portuguès, com la de moltes altres persones.

l'afer pertany a la casta morta, sense paper social fa segles, que es considera diferent del país on ha nascut, els homes del qual, des del moment que no la respecten, ni la comporten, ni la serveixen, són, a ulls d'ella, dignes de rodolar tan avall com es vulgui. Mai ella no en sentirà la recança que produeix la dissort d'un germà; sinó més aviat el goig que deu produir a l'amo la notícia de les calamitats que pateix un seu esclau discol i fugitiu.

Però, sobretot fora de Catalunya, hi ha una pila de senyors Canons que, mentre la justícia segueix la seva tasca, planyen de cor els delinqüents i els voldrien ben impunes. No recorden aquests malaurats burgesos que, amb restauració o sense ella, la tasca dels Carvalhos i llurs còmplices cau, en primer terme, damunt llurs testes. Obliden que la República és l'únic port que hi ha contra la maror de l'anarquia. Si els deixessin fer, tornarien a parar l'esquena al fuet i es llençarien a ulls clucs damunt la foguera de la revolució social. I, amb aquesta, no n'hi hauria d'exportació de capitals, estiguéu-ne segurs; car faltaria la matèria primera d'aquesta indústria.

ROSSEND LLATES

Companya General de Tramvies

Verificat en primer del corrent mes el sorteig per a l'amortització de les Obligacions al 6 per cent emeses per aquesta Companyia, han resultat amortitzades les 220 corresponents al mateix, i la numeració de les quals és la següent:

Desè sorteig			
2,351 a 2,360	2,601 a 2,610		
3,061 a 3,070	3,411 a 3,420		
3,501 a 3,510	3,511 a 3,520		
5,471 a 5,480	6,261 a 6,270		
6,391 a 6,400	7,491 a 7,500		
8,831 a 8,840	8,081 a 8,090		
11,231 a 11,240	13,171 a 13,180		
15,041 a 15,050	16,071 a 16,080		
16,141 a 16,150	16,481 a 16,490		
17,221 a 17,230	18,301 a 18,310		
19,251 a 19,260	19,701 a 19,710		

A partir de primer de setembre propi-vent, es procedirà al pagament del capital de dites Obligacions, a raó de 500 pessetes cada una, deduint pessetes 7'10 dels impostos del Tresor. El pagament tindrà lloc a la Societat Anònima Arnús-Gari, Banca Arnús S. A., Crèdit Lyonnais i Banca Marsans S. A.

Barcelona, 2 d'agost de 1932
El Director
ALFRED ARRUGA

AX·LES·THERMES

Refaci la seva salut i reposi de l'agitada vida de la ciutat

a Ax-les-Thermes, lloc tranquil, ideal per a famílies, clima de muntanya: fresc a les nits, amb prolongada acció de sol durant el dia.

Hotels, pensions i torres ae tot preu.

Grand Hotel du Casino

TOT CONFORT MODERN

A sis hores de Barcelona per ferrocarril, o carretera

Informi's a les agències de viatge i a l'Office Français du Tourisme, Cortis, 653, Barcelona.

CASINO·TENIS·CAZA·PESCA

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telegr.: "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 239

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

RICINO GOLOSO

DELICIOSO PURGANTE

EL CINEMA

Films d'avantguarda

Davant del gran públic que freqüenta els cinemes, el concepte d'avantguardisme es revela un concepte d'una elasticitat sorprenent. Així veiem la gent qualificar d'avantguardistes cintes que no tenen entre elles cap punt de contacte comú i als agents de propaganda de les cases distribuïdores participant d'aquesta mateixa confusió. L'elasticitat del concepte aconsegueix de vegades ultrapassar els límits més generals i així hem vist films com *Svengali*, *Melodia del món*, *Tempestat a l'Àsia* anunciats com a films d'avantguarda!

Pot resultar interessant lliure contra aquest confusió, aportant algunes precisions que delimitin rigorosament l'abast d'aquesta noció estètica. Pot resultar molt interessant, com diem, però ara el nostre objecte és molt més modest. Ens pertoca pendre el mot en la seva vaguetat característica, per a considerar l'orientació i el contingut d'algunes cintes exhibides per aquí i que, en trobar-se al marge de tota preocupació comercial, en inspirar-se en l'estètica de les capelles artístiques, queden excloses d'aquella literatura habitual que consagram tots plegats al cinema en la seva acceptació general.

La primera vegada que per nosaltres, i en dir nosaltres ens referim al públic barceloní curiós de totes les coses del cinema, es plantejà la qüestió del cinema independent, d'una manera efectiva, fou en la primera sessió MIRADOR, en la qual es projectà el film *Cinc minuts de cinema pur* d'Henri Chomette.

Cinema pur! El film no ens importa aquí pel seu valor intrínsec, que és molt escàs, sinó per la qüestió que planteja. Cinema pur! L'autor entenia treballar al marge de tota preocupació de narrador i de psicòleg. Volia arribar a un contingut deshumanitzat. El film cabdellava unes imatges reunides per un moviment acompassat. No volia emocionar-nos sinó amb sensacions d'ordre estrictament cinematogràfic. El cinema té virtuts pròpies que ens són velades moltes vegades per sensacions que es sobreposen a aquelles virtuts, i el cinema pur lluita per a isolar-les i jugar estrictament amb elles.

Cinema pur d'expressió? No. Tanta expressió pot haver-hi en la imatge en negatiu d'un paisatge com en el rostre encès d'indignació d'un actor de cinema. És en debades que en fotografiar un paisatge en negatiu hom vulgui netejar-lo de projeccions romàntiques i d'etiquetes literàries per presentar-nos en només el contorn. Un contorn, un límit és encara expressió i és inútil voler assolir la puresa, és a dir, el triomf de la pura forma. La forma no subsisteix sense el contingut. Per parlar com els filòsofs, podríem dir que el cinema pur és una hipòtesi reguladora. El cineasta ha de treballar sempre amb aquesta obsessió, salvar per damunt de tot el cinema, emmoltar-ho tot en procediments ben cinematogràfics, però en aquesta tasca no deu per res abandonar l'enorme pes d'emoció i d'humanitat que demana expressar-se en la dialèctica màgica de les imatges.

Es una qüestió d'equilibri, d'un equilibri enormement difícil d'aconseguir. L'única diferència fonamental que hi ha entre un film d'objectes corrent que vol presentar-se com a cinema pur i un film com *Alleluia*, per exemple, és que la pretesa puresa del primer no és més que pobresa mal dissimulada, i en canvi, en *Alleluia*, l'emoció dels objectes és multiplicada per la màgia de l'estil de l'autor.

La manera de legitimar aquestes activitats és presentar-les com a activitats pro-

pedèutiques. Fent violència als mots, podríem dir que són d'avantguarda, no perquè indiquen el punt vers on s'orienta la producció, sinó perquè precedeixen la producció pròpiament dita. Són estudis cinematogràfics i no haurien de voler ésser altra cosa. El cinema *amateur* enfocat en aquest sentit podria resultar-nos interessant. Uns exercicis preparatoris afinen el *métier* en totes les arts. Així també hauria de passar en el cinema, sotmetent-hi els aspirants.

D'un film de Jean Cocteau

En el cas concret del cinema *amateur*, diguem que a nosaltres no ens interessa que un senyor que disposa de mil pessetes per gastar desenrotlli un argument amb la cooperació d'amistats i família. De totes les vegades la majoria dels casos serà un resultat pueril. En canvi, creiem millor l'organització de concursos de cinema *amateur* a base d'exercicis pràctics de composició destinats a solucionar problemes concrets. Del cinema pseudo-pur hem passat al cinema d'estudi, disciplina que afina el veritable sentit cinematogràfic del productor i de l'espectador. Hi ha també aquella classe de films que el públic anomena així mateix d'avantguarda i que s'inscriuen dintre el moviment sobrerrealista. Tipus d'aquesta classe són *Le chien apalou*, *Fleurs meurtries*, *La coquille et le clergymen*, etc.

Són films que acostumen a recolorar damunt d'un freudisme més o menys literari. Pretenen ultrapassar els límits clars i morals de la consciència per abastar una veritat psicològica més profunda. Transplantar aquesta veritat en una projecció d'imatges d'acord amb un catàleg de símbols establert per la gent de la nova psicologia.

En el film de Buñuel hem pogut convenir-nos de la capacitat del cinema per a traduir amb una força extraordinària aquestes tendències tèrboles que, velades per la plena consciència, s'agiten dins de nosaltres. Però el film de Buñuel triomfava no sols per les coses que pretenia dir, sinó també per la intel·ligència del cinema que revelava. És el que hem trobat a faltar en totes les altres temptatives de sobrerrealisme que hem vist al cinema. La majoria donen films esquerps, d'una aparença mortal aclaparadora. Hom hi juga massa d'una manera abstracta i llurs autors són incapaces d'establir les imatges i les relacions entre elles d'una manera emotiva.

La poesia treballa amb els mots, però no comença a existir fins que estableix una comunió entre ells. Tota la diferència entre un poeta clar i un poeta obscur s'escau en el fet que aquest darrer estableix relacions entre coses considerades en la nostra experiència empírica com a més llunyanes. El cinema consisteix a establir relacions entre les imatges. És de l'aproximació que fem entre elles que neix la poesia cinematogràfica. Tot bon film destilla una poesia. El film dit d'avantguarda és aquell que treballa per establir noves comunicacions entre les coses i enriquir així les possibilitats del cinema. No podem acceptar sinó diferències de grau, mai de natura. En el fons, doncs, *Alleluia* depèn de la mateixa estètica que qualsevol cinta independent.

Costa d'entendre'ns en un domini en el qual l'esnobisme d'alguns i la incomprensió dels altres treballen per confondre coses per si ja delicades de comprendre. Una nota curta com aquesta no pot pretendre a cap eficàcia. Tanmateix pot ésser per algú el punt de partida d'una classificació de gèneres cinematogràfics.

JOSEF PALAU

PANORAMA

Greta Garbo a Europa

Diuen que ara va de veres, que Greta Garbo ha desaparegut de Hollywood i que, aprofitant les vacances, ve a Europa a bord d'un paquebot suec que havia d'arribar a Estocolm.

Què farà Greta Garbo a Suècia? Ningú no en sap res. Fa tres anys, quan hi estigué per Nadal, no es volgué presentar al teatre Oscar. Hagué de renunciar, posseïda de *trac* insuperable, a sortir davant del públic.

Es diu que Trik Wettergren, director del Teatre Dramàtic, on debutà Greta, ha aconseguit que la *star* li acceptés l'oferta de fer alguns representacions.

Es diu que Greta Garbo vol crear al seu país una casa productora, amb la col·laboració de Ludwig Berger, el que possiblement en escena *Petit café*. Es diu que vol comprar la vil·la que havia estat de Kreuger, en una illa prop de la capital.

Però del cert ningú no sap res de res.

Films tornats a rodar

Si s'admet que un film sigui tret d'una obra de teatre o d'una novel·la, per què ha d'estranyar que sigui tret d'un altre film? Això és el que està passant actualment, que hom procedeix a fer versions parlades de films que havien estat rodats en temps del cinema mut.

Així *Resurrecció*, *Els germans Karamazoff*, *El doctor Jekyll i Mr. Hyde*, *L'Atlàntida*, han estat rodats de nou. I encara hom anuncia un dels primers films de Mary Pickford (reprès ara per Janet Gaynor i Charles Farrell); *Mater Dolorosa*, de Gance; *Poil de Carotte*, de Duviol; *Els tres mosqueters*, de Diamant-Berger, etc.

En principi, no hi ha res a dir. Potser valdria més crear films originals, concebuts cinematogràficament. D'altra banda, mut i parlat són tan diferents, que d'un mateix tema en poden sortir dos films ben diferents (el cas recent de *L'Atlàntida*).

Cal tenir en compte que molts films antics poden guanyar essent rodats de nou en parlat. La seva concepció és ressonant, en efecte, de la manca de paraula. El que ara pot passar, és que la seva realització és ressonant de l'excés de paraules.

Ann Dvorak

La recordeu? Apareixia en aquesta pàgina, ara fa dues setmanes, junt amb Paul Muni, en *Scarface*, l'èpopeia dels gangsters, film d'una tràgica violència que esperem veure un dia o altre.

Ann Dvorak ha estat, als Estats Units, la revelació de la temporada. Amb sols tres films, ha arribat a estrella. No és la beutat *standard* que, reproduïda a milers d'exemplars, puñula per les platges de Califòrnia i esbardeix els ulls de tants espectadors o contempladors de fotos.

Hom havia llançat la temença que, pel seu recent matrimoni amb Leslie Fenton, Ann Dvorak desaparegués de la pantalla, tan ràpidament conquistada. No ha estat així, però per als americans, potser sí. A pes d'or, al cinema anglès l'ha rapitada de Hollywood, i Ann Dvorak, en companyia del seu marit, és ja camí d'Europa.

Ja ho sabeu...

— que a Montjuïc ja està llesta la filmació de *Carceleras*? Ves quines cosetes de filmar.

— que *La femme nue*, d'Henry Bataille, serà filmada?

— que també ho serà *Safo*, segons la novel·la de Daudet?

— que aquestes dues notícies precedents són de les que fan mala espina?

— que el *Don Quixot* que ha d'interpretar Txaliapin serà posat en escena per Pabst?

— que el paper de Sancho Panza anirà a càrrec de l'actor francès Dorville?

— que aquestes dues notícies també són de les que fan mala espina?

Cinema amateur

S'anuncien dos concursos de cinema amateur: els organitzen el Centre Excursionista de Catalunya i l'Associació de Cinema Amateur, fa poc constituïda.

La primera entitat, encoratjada per l'èxit del concurs celebrat enguany, ha llançat les condicions del de l'any vinent. Els temes a desenrotllar són els següents: Excursionisme i viatges, Esports, Reportatge, Familiars i d'infants, Ninots, dibuixos i ombres animades, Avantguarda. El termini d'admissió dels films sobre aquests temes fineix el dia 1 de març de 1933. Un altre grup de temes, l'admissió dels quals acaba el dia 1 d'abril de 1933, el formen: Folklore, Culturals, científics i pedagògics, Publicitaris, Colors, Argument, Tema lliure. Hi ha diversos premis per als diferents temes.

L'Associació de Cinema Amateur ha enfortit el seu concurs des d'un altre punt de vista. Senyala un tema i la seva idea general, a la qual caldrà que es subjectin els concurrents.

Aquest tema, que ha estat designat amb el títol de *Vacances*, comporta el següent desenrotllament:

1. — El treball és dur quan arriba l'estiu.
2. — Hom somia en les vacances.
3. — Però tot arriba en aquest món.
4. — És dolç no fer res ni anar en res...
5. — ...més que en els mosquits i en les incomoditats!

TEMPS DIFÍCILS

El que diu René Clair

El cinema està malalt. Aquesta malaltia té dos aspectes, l'espiritual i el material. Deixant per a un altre dia el segon, parlem avui del primer, i per fer-ho servim-nos de l'article que René Clair ha publicat no fa gaire a *Le Temps*, que ha tingut una gran ressonància, augmentada encara pel fet que l'assenyat diari parisenc suprimeix — i no per necessitats tipogràfiques — alguns fragments

pregunta René Clair —, es pot admetre que aquesta força estigui en mans d'uns quants grups financers que tenen el dret d'embrutar l'esperit públic si aquesta operació els reporta un benefici material?

La llibertat atorgada al cinema — o a la ràdio, la televisió i totes les formes d'expressió que la tècnica ens donarà — és una caricatura de llibertat. De fet, aquestes forces enormes són a la disposició de qui té capitals per apoderar-se'n. En resulta la dictadura d'uns quants grups financers i industrials.

Tret de Rússia, el cinema de la qual té una altra organització i unes altres finalitats, tot el cinema en pes està paralitzat per aquells grups, i no té la llibertat creadora que li cal per renovar-se.

Els directores de producció són generalment triats per raons que res no tenen a veure amb llur competència cinematogràfica. En resulta una producció tímida, rutinària. En altre temps, un creador com Chaplin pogué expressar-se i fer beneficiar el cinema dels seus propis èxits. Avui dia, un Chaplin debutant s'hauria de sotmetre a les regles establertes o desaparèixer.

Porucs de comprometre un capital, els homes d'affers que governen el cinema refusen la riquesa que els podria procurar la utilització de tot de joves intel·ligències a les quals caldria fer crèdit. Això hauria llur incapacitat. No haurien d'oblidar que gràcies als mètodes duts per homes nous — Mack Sennet, Ince, Griffith, Chaplin —, el cinema americà conquistà, entre 1913 i 1917, la supremacia que ha conservat tant de temps. Avui dia és gairebé impossible la mani-

René Clair

festació de tot talent naixent. Per això no causa estranyesa el cansament del públic, davant la nul·litat dels progressos de quatre anys ençà. Els primers films sonors contenen més novetats que les que es puguin constatar en la producció que els segueix. Per rutina, per manca d'atreviment, el cinema ha estat empronat dintre les regles del teatre filmat.

Acaba així la requisitoria de René Clair que hem resumit: «Pot ésser modificat el règim actual? Hi ha alguna esperança de veure com el cinema retroba la seva jove inspiració, el geni fèrtil que animaven la seva edat heroica? No és impossible. La crisi universal posa durament a prova les grans societats. Potser demà ja no tindran prou crèdit per conservar el monopoli d'una producció que exigeix uns capitals immensos. En aquest cas, la fabricació en sèrie, repartida entre uns quants consorciis, substituirà el treball independent de múltiples grups. Ja avui, en diferents països ha nascut la producció cooperativa. Segons aquest mètode, un film és fet per associació de diversos artesans, la col·laboració dels quals és útil; i en empreses així, els supervisors i altres representants del cinema industrial ja no poden exercir llur poder absolut. Per això aquells films poden ésser concebuts i executats amb més llibertat que els produïts sota la disciplina cega de les grans companyies. Sens dubte, no tots seran films de valor; no hi ha cap sistema que basti per a crear un talent. Però els homes de talent tindran, gràcies a així mateix, l'ocasió de revelar-se i de revelar al cinema obres dignes d'ell i de la seva vasta audiència.»

Un altre dia parlarem de la crisi material del cinema. Malgrat aquesta i l'espiritual, però, tenim confiança que el jove art sabrà sortir-se de la situació d'avui.

J. S.

Podreu conèixer tots els encisos de les platges de

NIÇA, CANNES, MONTECARLO

Si us inscriviu ara mateix a l'excursió marítima dels dies 13 - 16 d'agost.

VIATGES BLAUS VIATGES CATALONIA

Rbla. Estudis, 12. - Tel. 23252

CINAE S

TEMPORADA DE GRANS REPRESSES DEL 11 AL 14 CORRENT

Saló Catalunya | **Capitol Cinema**

EL ESPIA | **Doctor Frankenstein**

(FOX) | (UNIVERSAL)

per NEIL HAMILTON i KAY JOHNSON | per BORIS KARLOFF i COLIN CLIVE

DELICIOSA | **PREUS REDUITS**

(FOX) |

per JANET GAINOR i CHARLES FARRELL

PUBLIC CINEMA

Passeig de Gràcia, 57. - Telèfon 79681

Sessió continuada:

Tarda, de 4 a 8 mitja i nit, de 10 a 12

Bufaca, una pesseta

Noticiari - Reportatge - Documental

EL DESERT FLOREIX (Documental)

CATIFA MÀGICA (Fox)

LA CAÇA DE LA BALENA (Represa)

Equip sonor R. C. A. Photophone

Joventut en la vellesa

Naturalment, l'home arriba a la senectut, i en aquest període de la vida és quan l'organisme va perdent les seves forces, per falta d'assimilació. Si s'aconsegueix combatre en un vell la postoració nerviosa, donar energia al seu cor i restablir les seves forces, tindrem un home jove.

Els metges han comprovat que l'acció de la Kola aïllada produeix només una excitació; cal associar-li, com ho està en l'energic reconstituent **FOSFO - GLICO - KOLA DOMESTIC**, el glicerofosfat de calci, producte que per la seva acció regeneradora corregeix el defecte de la Kola i augmenta el seu poder reconstituent en altíssim grau.

GRANS NOUETATS EN CORBATES INARRUGABLES

FITO

BARCELONA

Jaume I, 11

Telèf. 11655

EL TEATRE

Domènec Aymerich

La vida de Domènec Aymerich, ara que sé que no l'he de veure més, protegint amb el barret de palla la bonhomia dels seus ulls clars una mica decebuts i resignats, se'm presenta com una de les poques vides exemplars que he tingut ocasió de conèixer en el nostre país.

Aymerich ha fet riure uns quants milers de catalans, ha fet el favor més gran que es pot fer a una persona: desvetllar-li les ales de l'alegria. I aquest favor és el més desinteressat, el més generós de tots. Aymerich ha fet riure, disfressat amb les colorines del grotesc, lliurant el seu temperament d'artista autèntic en les facècies dels personatges creats per ell. El públic s'ha sentit alliberat de moltes malalties, escoltant-lo i veient-lo; després ha recordat les situacions i els acudits, les gràcies personals d'aquell actor que l'ha fet riure; però l'home que hi havia sota el comediant, en general ha preocupat poc el públic. Amb aquell egoisme de les multituds, el públic agafava amb tota la golafreteria les rialles que Aymerich provocava als llavis i al cor; després, fora de l'escena, continuava la vida de l'home de carn i ossos, de l'home exemplar, desconeguda del públic.

A mi, de Domènec Aymerich, primer de tot m'interessa la seva exemplaritat com a home. Els valors morals són els més rars, en el temps que correm, i la gent que passa pel carrer potser no sospita que en el món dels comedians es donen de vegades aquests casos d'un valor moral positiu, i Aymerich n'és un.

Aymerich era un home integralment bo i un home integralment simpàtic. Tenia una punta d'innocència d'infant, i un vel gris als ulls, d'home gastat i castigat per la vida. Com a ciutadà, Aymerich va ésser anys i anys un complidor estricte del seu deure de funcionari municipal. En la seva vida familiar, Aymerich, que era un sentimental de bona llei, va perdre l'única filla que tenia, i aquests darrers anys es pot dir que ha viscut per la seva única neta. La història íntima d'Aymerich és tan tràgica com pugui ésser tendra. Aymerich era dels homes que amb noblesa sabien dissimular les llàgrimes; aguantant els cops i seguit treballant amb la mateixa fe en la seva oficina de funcionari i en la seva escena de comediant.

La gent té dels actors un concepte una mica singular. Es pensa que acostumen a ésser persones una mica desabusades i desordenades, en les quals els vicis de la vanitat i de l'enveja no són pas els més petits. La paraula *cabotin* que s'aplica als artistes de teatre significa una barreja de grotesc i d'inhumà.

Jo no crec que mai cap actor hagi estat més lluny d'aquestes debilitats que Domènec Aymerich. Com a home de teatre, Aymerich era la persona més natural, més sen-

zilla, més modesta que pugui existir. Aquella gràcia angèlica que hi havia en alguns moments de les seves creacions, era aconseguida sense cap esforç, era ben pròpia d'ell, podríem dir que el personatge teatral i l'home de carn i ossos s'identificaven. L'èxit enorme d'Aymerich, més que d'un ordre artístic, era d'un ordre purament moral, la seva simpatia s'imposava damunt del personatge, deformant-lo de vegades, però injectant-li aquella irresistible humanitat que era la causa de l'èxit.

No crec que mai cap autor, cap director o cap empresari, trobés en Domènec Aymerich una aresta de les que promouen un conflicte, ni de les que promouen el més lleu arrufament de nas. Aymerich era com una criatura dòcil, donava el que podia i el que sabia, amb el somriure més amable, més despullat de prevencions ni de respectes humans. Era l'anti-cabotin.

I Aymerich ha estat un actor de primera força. El més fresc, el més sincer, el més naturalment dotat d'aquests darrers anys de teatre català. La seva figura originalíssima dintre la nostra escena, és actualment insubstituïble.

El paper que ha representat durant els vint últims anys de teatre català, el posa en el lloc de les eminències, d'aquelles que no s'esborren i per tradició oral van de generació a generació. Ha treballat infatigablement en tota mena d'obres, i la seva simpatia n'ha salvat moltes d'un fracàs.

Aymerich no ha estat sols l'home de les grans escenes còmiques. L'any passat, al teatre de Novetats, havíem de repartir la traducció que jo vaig fer de la famosa obra de Pagnol, *Marius*. Aymerich s'encarregà del paper de Cèsar. És un paper còmic una mica complex; en el tercer acte hi ha escenes d'una tendresa i d'una humanitat que requereixen un galan expert i de primera força. La gent no estava acostumada a veure Aymerich en un paper com aquell, i Aymerich en va fer una creació admirable, una de les seves més grans creacions, i aquell actor acostumat a fer riure sempre, va fer espurnejar els ulls de la sala.

Fa disset anys de la meua amistat amb Domènec Aymerich; puc dir que ha treballat en gairebé totes les meves comèdies. Amb la pèrdua d'aquest actor excel·lent, no hi ha sols per mi la pèrdua d'un ínterpret insubstituïble, sinó la pèrdua d'un home que feia riure el públic, i jo que coneixia la seva vida i els seus dolors, quan li donava la mà, em sentia lligat amb una persona adorable, una persona que tenia alguna cosa de sant.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Les bombes del Liceu

Fa molts pocs dies, em sorprengheren, al diari *Paris-Midi*, aquests titulars: MANON I FAUST ESTAN DISGUSTATS DE NO HAVER POGUT CANTAR A BARCELONA DURANT LA REVOLUCIO

...PERQUÈ EL DIRECTOR D'UN TEATRE TENIA POR DE LES BOMBES

Com es veu, els titulars eren incitants. Sobretot, per a un barceloní. Per si no ho fossin prou, el dibuixant Pavil havia il·lustrat l'article corresponent amb la *suggestiva* caricatura reproduïda a ci.

Vaig passar àvidament els ulls per aquelles ratlles. Heus ací de què es tractava: Mlle. Mireille Berthon i M. Marcel Journet, cantants de l'Òpera de París, acabaven de guanyar, davant el Tribunal competent, un plet entaulat contra el director-empresari del nostre Liceu, senyor Josep Rodés, per haver-los estat rescindint el contracte que tenien signat per a interpretar, a l'esmentat teatre, els papers de Manon i Faust, respectivament.

Motiu o pretext de la rescissió del contracte? L'havia exposat el senyor Rodés amb una lletra adreçada als dos artistes amb data 23 d'octubre de 1931 i de la qual, fent-la seguir d'un significatiu (*sic*), donava *Paris-Midi* el següent fragment:

«...he publicat les llistes de companyia i els resultats han estat negatius per complet; ningú no ha volgut abonar-se, d'on es dedueix ben clar que el públic no vol venir al Liceu per por que hi tirin bombes.»

Molt bé! Aquesta vegada, el descredít de Barcelona i del règim no havia sortit de cap corresponçal estranger aquesta vegada, com en tantes ocasions, llençava fang damunt la nostra ciutat i la República un senyor de casa, no periodista, i tot per a salvar una situació particular compromesa. El senyor Rodés hauria pogut parlar, per exemple, del boicot de la nostra pseudo-aristocràcia al nou règim, però era cosa del Liceu i li anaven millor les bombes. Així, no molestava els boicotejadors. Ni havia de confessar el seu fracàs d'empresari, constatat ja la temporada d'hivern anterior.

La meua sorpresa no acabà, però, amb la lectura de l'article de *Paris-Midi*. L'endemà, arribava a les meves mans la còpia íntegra d'una altra lletra semblant del senyor Rodés, rebuda, amb data 17 d'octubre de 1931, per l'agent teatral de Milà Sig. Vittorio Molco. El senyor Rodés havia escampat també a Itàlia la versió de les bombes del Liceu i el desprestigi de Barcelona.

La lletra deia així:

«Amigo Molco: Después de saludarle paso a manifestarle que con gran sentimiento le tengo que decir que me he visto obligado a suspender la temporada de Opera a causa de las graves circunstancias que atraviesa España con el cambio de regimen y las huelgas y disturbios continuos, el comercio y la industria va muy mal y el pánico es muy grande cada día de modo que he publicado las listas de la compañía y condiciones del abono y me ha dado el resultado que no ha venido nadie a abonarse siendo totalmente negativo de modo que todo el público ha hecho demostración de no querer ir al Teatro del Liceo porque dicen que está amenazado de tirar bombas de modo que ante la grave situación que estamos en este país como le digo no es posible realizar la temporada proyectada por ser causas de fuerza mayor que me lo impiden, de modo que estoy dispuesto a respetar todos los contratos para 1932-33 salvo algunas pequeñas variaciones en las fechas, espero que el año próximo la situación estará más despejada y mejor.»

Rogándole transmita a mi nombre a todos los artistas mi sentimiento por la gravedad de España en los presentes momentos de usted atto. S. S. — José Rodés.»

El contingut d'aquesta lletra no té desperdici; està a l'alçada de la seva sintaxi. No cal, gairebé, el comentari. Cal, només, preguntar si la Llei de la Defensa de la República ha estat feta únicament per als sindicalistes.

Per acabar: segons llegeixo a la *Revista teatral melodrammatica* de Milà, del dia 26 de juliol darrer, el senyor Rodés, que en la seva lletra al Sig. Molco es comprometé a respectar els contractes per a la temporada 1932-33, fa ara el sord als requeriments de l'esmentat Sig. Molco i del Comm. Polveroni, secretari del Sindicat d'artistes lírics italians. I, és clar, a Itàlia ens estan deixant com uns draps bruts. Ja sé que el senyor Rodés allegarà la raó patriòtica que els artistes d'aquí han de tenir preferència. Crec el mateix. Però el patriotisme no ha de servir per a recolzar la informalitat, la insolvència artística i la inèpcia.

JOAN TOMAS

Margarida Xirgu al Goya

Es remarca amb excessiva displicència el pas — rapidíssim — que cada temporada fa Margarida Xirgu entre nosaltres. I bé; cal desenganyar-se: teatre, el que se'n diu teatre, amb una paraula fèrvida de tradició i de cultura, solament ella ens el dona, amb la gràcia de la seva presència. La resta — deixant de banda algun *bolo* més brillant que eficaç d'alguna companyia estrangera —, la resta — cal dir-ho cruament perquè és veritat — no compta.

En dos aspectes és Margarida Xirgu una

Marquina és català. Però és un home impregnat, seduit per la planúria castellana. És notable aquest poder màgic, d'absorció, que exerceix Castella damunt de certs esperits, Azorín, per exemple; o Antonio Machado; o — barrejant-hi una actitud política — Unamuno.

Tan immers és Marquina en l'esperit castellà que el seu millor teatre és aquell que procedeix de l'arrel realista de la dramàtica castellana tradicional i no pas el pastitxo — una mica a la manera de Rostand — amb què exaltava glòries sonores. El cas de *Los Julianes*, drama rural de passió i gelosia, cau dintre de la tradició que esmentem. El vers és segur, plàstic, perfecte. I, segurament, rejoyent per alguns models de les darreres tendències. Hi ha fragments que fan pensar, fins i tot, en García Lorca.

L'acció té una solidesa espiritual magnífica, durant els dos primers actes. Després els caràcters no s'aguanten tant. La traïdora no és tan dolenta i el traïdor fa una mica l'anyell. La solució final és una mica paradoxal. No convé prou a la psicologia que hom s'havia fet dels personatges. Hi ha un precedent dramàtic, dins l'acció (seria llarguíssim que us expliqués l'argument sobre el qual l'autor podia haver recolzat tota la solució del drama).

No ho ha fet; i això no és pas un retrat d'importància. Marquina ha fet honor, una vegada més, a la seva tradició de teatrista i de poeta.

Passar de *Los Julianes* a *La duquesa de Benameji* — com, gairebé sempre, passar de Castella a Andalusia — dona la impressió de deixar una cosa sòlida i austera per una cosa fràgil i una mica banal.

El vers dels Machados, finíssim de concepte i d'intenció, no té aquella segura majestat amb què reboten sobre l'escena els versos marquinians. L'acció té també un aire de falsedat intermèdia que no es decideix a esdevenir una franca espanyolada (*la duquesa enamorada del contrabandista*), la qual cosa qui sap si l'hauria salvat de quedar-se en una posició híbrida i difícil.

Això passa perquè, dels dos Machados que signen l'obra, diríem que la paternitat pesa més cap a Manuel, és a dir, aquell que ha restat més fidel a la seva terra andalusina. Per contra, Antonio és un cas que hem presentat com a conquistat per la gravetat exacta de Castella.

No és pas una obra decisiva *La duquesa de Benameji*. Sarsuelera, prima de concepte, excessivament anecdòtica, absurda i primària.

La companyia — cal tornar-ho a dir? — admirable d'unitat i de forma. La presentació, digna, com sempre, de tot elogi. Més remarcable en *Los Julianes* pel vigor plàstic que hi tenen els papers. Recordem Margarida Xirgu en el seu rol de Fulgencia. Assenyalem la marxa cada vegada més segura de Pedro López Lagar.

GUILLEM DIAZ-PLAJA

Margarida Xirgu en «La duquesa de Benameji»

exemplar sensibilitat. L'un, en aquell esforç genial de la seva figura que serveix per a unificar i donar dignitat al conjunt que dirigeix; l'altre, en aquella curiositat excel·lent que li fa cercar, çà i là, el suc infós ja mig perdut.

Per la primera, Margarida Xirgu obre una nova etapa en l'escena castellana que — per entendre'ns — podríem anomenar anticlavista, i en certa manera, anti-romàntica. La dicció de Margarida Xirgu i la seva gent defuig constantment el dring del vers, per tal que sigui una música incerta i no pas una atabaladora percussió. El gest i la veu són d'acord en un esforç de naturalitat. Quant a la seva curiositat admirable, què podríem dir? A qui devem les darreres representacions de Calderón i Kayser, de Lope de Rueda i Lenormand, presentades amb tota dignitat i cura?

Ara, Margarida Xirgu ha presentat al teatre Goya tres obres d'un interès vivíssim. Dues d'autors contemporanis: Marquina — *Los Julianes* —; Machado — *La duquesa de Benameji* —; l'altra — *La serrana de la Vera* — de Luis Véllez de Guevara, teatrista castellà del segle XVII.

Marquina és un cas curiosíssim d'adaptació i assimilació a un esperit que no és el seu — almenys per la seva naixença.

El Sr. Presas i els plagis

Escrivia el senyor Presas, la setmana passada, en aquesta mateixa pàgina: «Un dels primers que va insinuar, en una informació teatral humorística, que *Angèlica Grelot* potser no era meua, va ésser el senyor Josep Maria Planes.»

Això no és veritat. Primer, perquè la informació teatral humorística de referència (suposo que alludeix a la que publicà *El Be Negre*) no fou escrita per mi. Segon, perquè no coneix *Angèlica Grelot*. I tercer, perquè coneix encara molt menys *Clara-Soleil*. És clar que, donat el meu temperament, les circumstàncies que acabó d'exposar no constitueixen un obstacle insuperable perquè jo no hagués pogut escriure que *Angèlica Grelot* no era original; però tinc massa respecte a la persona del senyor Presas i massa ignorància dels vedovells francesos del segle passat, per haver-me arriscat a fer a la babalà una informació tan peregrina.

En canvi, el que és ben veritat és que, com diu molt bé el senyor Presas, la crítica d'*Amphitryon 38* que vaig publicar a *La Publicitat* i que el senyor Presas — atenció que li agraeixo — té damunt de la seva taula, la vaig treure del número de *La Petite Illustration* corresponent a una data que el senyor Presas també sap i que ara jo sento no recordar. Sí: em confesso d'aquest gros pecat i, de passada, m'atreveixo a considerar que el senyor Presas no és pas el menys indicat per absoldre'm de seguida.

Per circumstàncies especials, d'un ordre diguem privat, que serien llargues d'explicar i que, el que és pitjor, no interessarien a ningú — suposo que ni al senyor Presas —, vaig haver d'escriure la crítica d'*Amphitryon 38* abans d'haver vist l'obra. Davant del dilema de fer una crítica vagorosa i fantasmal d'una comèdia que no coneixia o bé de reproduir modestament uns judicis il·lustrats i autoritzats sobre l'obra de Giraudoux, no vaig dubtar un instant. No m'agrada enganyar els lectors. Tenint a la meua mà oferir-los, a voluntat, una crítica bona o una de dolenta, hauria estat inhumà que els hagués servit la dolenta.

Suposo que, en el meu cas, el senyor Presas hauria fet el mateix. Per això no comenc com se li ha acudit retreure'm aquesta història. A no ésser que, en el fons, senti per mi una gran commiseració.

«Pobre xicot! — pot haver-se dit el senyor Presas —, «Entretenir-se plagiand uns tristes crítiques, quan en el mateix exemplar hi havia, ben sencer, l'*Amphitryon* que deia: menjam!»

«Puc creure que quan m'ataca, ho fa per respecte a la probitat professional?», es pregunta amargament el senyor Presas, referint-se a mi.

La resposta és fàcil: —No, senyor Presas. Primer, perquè no us he atacat mai i, segon, perquè de la probitat professional en tinc una opinió molt més acostada a la vostra del que potser no us penseu.

Personalment, els plagis no m'espanten. Em fan molta més por les obres originals. I en dir això, em refereixo, ben entès, a l'honoradíssima producció de la majoria dels nostres estimats confreres en llengua catalana. Ah!, si tothom seguís el vostre simpàtic exemple, amic Presas, no ens hauríem de sentir avui sí i demà també que el teatre català no va ni amb rodés! El que lamento és que aquest afany insensat per la lectura d'alguns dels nostres contemporanis ens obligui a renunciar a incorporar a l'escena paraires obres com *Marius*, *Santa Joana*, *Demòiselle* o el mateix *Hamlet*, que, signades per vos o per mi, haurien constituït una glòria tan pura per al teatre català!

Però no ens deixem, amic, no ens deixem. Vulgues que no, si vols viure tranquil, has d'escriure coses originals. Ni una trista *Clara-Soleil* no et perdonen. És clar que sempre queda el remei de dir que Shakespeare i Molière també ho feien; però he remarcat que aquest argument els fa molt poc efecte.

Duien que també és un plagi.

JOSEP MARIA PLANES

CAMISERIA
FITO
BARCELONA

NOVETATS
EN CAMISES
Jaume I, 11
Tel. 11655

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1 i Via Laletana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers
Passatges Marítims i Aeris - Viatges a "Forfait"
Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

Excursions en Autocar

Poblet i Santes Creus - S'Agaró - Nord d'Espanya

Sol·liciti opuscles explicatius

LES LLETRES

IMPRESSIONS DE LECTURA

Vistes de Barcelona

L'altre dia, tot fullejant el *Querschmitt*, una revista il·lustrada alemanya, vaig tenir una petita sorpresa agradable: la impressió mateixa que sento, a l'estranger, en trobar una cara que coneixes de la teva ciutat natal. En una de les il·lustracions a tota pàgina, i damunt l'epígraf «Brunnen in Barcelona» apareixia aquella romàntica dama de l'ombrella, que capcema una de les fonts que hi ha al Parc de la Ciutadella. Aquella dama que suporta la pluja, que s'escorre per les branilles de l'ombrella — estic convençut que la fantasia de l'escultor no va pensar en un paraigua —, i que amb la mà lliure es recull les faldilles. La meua fallible intuïció em va fer creure que el peu de la fotografia volia dir «una bruna a Barcelona», relacionant-ho amb versos de Musset i amb el concepte tradicionalment pintoresc que d'una manera impertorbable ens adjudiquen molts estrangers. Una consulta a un diccionari m'ha fet comprovar que la versió de la frase era molt més objectiva: «Font a Barcelona», sembla que és el significat d'aquell epígraf. Però jo havia trobat una amiga barcelonina en territori estranger, i aquesta petita sorpresa joiosa ningú no me l'havia poguda llevar.

Una sensació similar experimento cada cop que em trobo, en un llibre escrit en llengua no catalana, amb un fragment més o menys descriptiu de la nostra ciutat. No fa gaire era un dels volums de *Les Œuvres Libres*, que contenia un reportatge que fora exagerat de qualificar de gaire ajustat a la realitat, i que signava un èmul i deixeble de Francis Carco; el seu títol, *Le Volcan qui chante*, ja pagava el tret, i la generositat amb què Elie Richard, el seu autor, distribuïa a través de tot Barcelona la situació exacta del famós «Chino», feia joc amb la documentació política que exhibia.

No fóra pas gaire diferent el judici que la part d'*El Cabo de las Tormentas* — la darrera novel·la de Pio Baroja —, que passa a Barcelona, mereixeria d'un crític imparcial. No cal pas negar el talent del gran novel·lista basc per a demostrar que no sap escriure, i en les seves mateixes obres anteriors trobaríem més d'un exemple d'una curiosa afició a contradir-se i embolicar-se amb el nom i els fets dels seus personatges. Per a fer, amb la precisió que ell vol, una narració, mal sigui superficial, de les guerres socials a Barcelona, arran de la guerra, no n'hi ha prou amb documentar-se uns quants dies, en un viatge a Barcelona, o amb la lectura d'uns quants fullets parcials o troncals. L'ordre cronològic, l'explicació justificada dels fets pateixen molt d'aquest excés de noms i de dades exactes, que converteixen moltes pàgines del llibre en una relació d'assassinats i agreugen encara l'habitual sequedat de l'estil de Baroja. La nostra novel·la de la lluita social a Barcelona, feta utilitzant tots els materials possibles, però transformant-los en matèria d'art, donant-los una nova vida, encara està per fer. Cal que algun dels nostres bons novel·listes es decideixi algun dia a extreure d'aquesta enorme pedrera de novel·les algun carreu per a bastir amb ell una obra important.

Darrerament, una altra novel·la espanyola, *Lo Rojo y lo Azul*, de Benjamín Jarnés, un dels joves mestres de la literatura castellana, m'ha donat també aquesta sensació de presentar unes vistes inèdites de Barcelona. El subtítol del llibre, *Homenaje a Stendhal*, així com la dedicatòria «en el primer centenari de tu inimitable Julián Sorel», i el tema de l'obra, resso modernitzat i fidel de *Le Rouge et le Noir*, justifiquen el títol de la novel·la. Vermell i blau, colors de l'uniforme ja desat dels soldats d'infanteria. El nou Julià Sorel, seminarista frustrat, havia d'ensopagar en aquesta rasa traïdora oberta per l'Estat als peus de la joventut incauta: el servei militar. I, per a trobar totes les inquietuds, tots els dalters irrealitzables que han d'encendre un tumult abrandat dintre el seu pit de pobre soldat desemparat, on el podia situar millor l'autor que a Barcelona, a la Barcelona dels primers anys d'aquest segle, plena de seductors i infectes barracots del Paral·lel, quan encara la llavor anarquista feia estralls entre la intel·lectualitat i començava tot just a retirar-se lentament al si de les organitzacions proletàries? Jarnés ens presenta uns quants clixés originals de Barcelona. La

seva dèria pel carrer de Balmes, una mica anacrònica, perquè en aquell temps la seva urbanització no justificava pas gaires entusiasmes, així com l'excessiva exhibició de la Diagonal, detalls petits de topografia ciutadana que a un barceloní faran somriure, són compensats per les pàgines magnífiques en les quals l'heroi de la novel·la, sentinella a dalt de Montjuïc, s'encara amb la ciutat, i sentint-se incapaç de l'odi fecund, de l'odi destructor, li fa ofrena humil del seu desig,

Benjamín Jarnés

la converteix en una magnífica dona que ha de conquistar i dominar.

Aquest Sorel de Benjamín Jarnés, fracàs total del sorelisme, que no arriba mai a decidir-se per l'acció i s'esmerça només en el cerebralisme de la idea, trenca tots els lligams que l'unirien amb d'altres proxims parents del fill predilecte de Stendhal: amb Raskólnikov, amb el Lafcadio de *Les Caves del Vaticà*. La generositat, la incapacitat d'odi anul·len el seu impuls vital; sentiu, però, que no arriben a donar un sentit de totalitat a la seva pobre vida.

Jarnés té un estil magnífic, als antípodes de l'eixutesa d'un Baroja. Una imatge graciosa, un vel imperceptible de poesia saben sempre posar un encís nou en les situacions de la novel·la. I, com a barcelonins, no tenim per què estar malcontents d'aquestes vistes de Barcelona, preses amb una mica d'artifici, amb *flou* i de vegades amb un lleuger desenfocament — Jarnés prescindeix gairebé en absolut del fet lingüístic català, en situar la seva novel·la —, però mai repugnants ni gratuïtes, que ens presenta l'autor d'*El Profesor Inútil* en la seva darrera novel·la *Lo Rojo y lo Azul*.

RAFAEL TASIS I MARCA

VARIETATS

HI HA DUES MENES DE TRADUCCIONS. — Aquelles que són producte de la necessitat de l'escriptor subjecte a l'exigència de l'editor, i aquelles que són una obra amorosa de guany espiritual. Les primeres no ens interessen perquè són un pur afer comercial. Les segones, sí. Es referint-me a aquestes traduccions que jo demanava que fos dredada, a casa nostra, una bibliografia de traductors per a estudiar la seva funció — evidentment decisiva — en la nostra renaixença. Caldrà posar-s'hi un dia.

La traducció esdevé un guany espiritual quan és producte d'una temptació. I bé: perquè aquesta temptació es produeixi cal que hi hagi abans, com una mena de fraternitat espiritual entre traductor i traduí; fins a l'extrem que ells es sentin l'un per l'altre interpretats. La traducció de Poe per obra de Baudelaire, la traducció de Verlaine per Carrère, la traducció de Dickens per Josep Carner, o la de Malaparte per Giménez Caballero, ens interessen tan vivament per allò que hi ha de comunitat entre traduí i traductor.

La dita italiana — *traduttore, traditore* — té una vigència tan freqüent, en la mateixa proporció que els editors — i, ai las!, els escriptors — consideren la feina traductòria com una tasca aproximadament comercial.

SOBRE CHARLES-LOUIS PHILIPPE. Tot això ve a tomb ara que Benjamín Jarnés ha publicat, amb un extens pròleg, el *Bubu de Montparnasse* de Charles-Louis Philippe (Biblioteca Nueva). El secret d'aquesta traducció és que les biografies de Philippe i de Jarnés s'assemblen tant, que la xifra de les seves misèries sembla bescanviada entre tots dos. Adolescència dura i difícil en l'un i l'altre. Els déus, però, no volen per a Benjamín Jarnés la mort jove de Charles-Louis Philippe; i, un cop aconseguida la providencial paraïllitat, aconseguir per a Benjamín Jarnés la seguretat serena maduresa que reflecteix la seva obra.

HUMANISME. — Es comenten aquests dies els darrers pànics d'Ernst Robert Curtius sobre la fallida del món. Ernst Robert Curtius ens escridassa el seu esverament. Potser, però, tota la por d'un Humanisme en fallida sigui més viva en aquells països nòrdics on ha estat sempre una substància usada per un servei — heroic — d'importació. I com una cosa imposada.

Si Ernst Robert Curtius estiuéges, per exemple, a Castelló d'Empúries o a Tossa de Mar, potser no patiria tant.

L'ESTIU EIG TÈ VIVES REPERCUSSIONS en l'obra literària. D'una banda n'esmorteeix la fluvial embranzida. La platja sobretot és desmoralitzant; ensenya veritats terribles sobre la gràcia del quietisme i la delícia del no fer res. El camp, per la seva banda, no serveix per aïllar el nostre esperit. Es va tot el que es diu sobre les possibilitats de reconcentració de l'esperit, al camp. Al camp, on els trenta milions d'éssers insòlits prenen l'atenció del ciutadà. (Que fet i fet no té més remei que tornar a aïllar-se en l'absoluta soledat de la Biblioteca plena de gent ja coneguda.)

Això quant al *talenti* que destorba l'impuls. Després hi ha aquella mica de cosa gruixuda que — sense saber per què — treu matisos a la dicció i la fa, de vegades, barroera. Potser, potser perquè posar-se en mànigues de camisa deu ésser també una actitud moral.

D. P.

ELS LLIBRES

J. Terrasa, URSS, la República de Treballadors (Edicions «Mirador»)

Com és fàcil de provar, el reportatge no és un gènere que hagi nascut en els nostres temps. Posant a contribució la memòria o un manual, fóra possible de citar tot d'exemples confirmatius. Però el reportatge és un gènere essencialment modern; més encara, contemporani.

En els nostres dies, observem per totes bandes una voga de la literatura que en podríem dir documental. Hom ha deixat

el documental ho és més que mai; llavors només interessa a l'especialista. La gent vol documentals, en efecte, però presentats en una forma fàcil, distreta, mengívola. Moltes vegades, no li interessa tant la qüestió com la traça a tractar-la.

Hi ha una qüestió, però, que interessa enormement a tot arreu: Rússia. En tots els idiomes, la bibliografia és copiosíssima. Hom escriu i tradueix inlassablement, i l'atenció general per la vasta experiència que es realitza en el més vast país del món, no porta senyals de decaure. En pro o en contra, amb desigs més o menys autèntics d'objectivitat, augmenten els números de la bibliografia russa.

Tot escriptor, tot periodista que té ocasió d'anar a Rússia, en torna amb un llibre. De vegades en torna i tot qui no és escriptor ni periodista. Tant se val. La propaganda editorial farà remarcar aleshores que és un llibre sense aprest literari, l'opinió d'un home del carrer, un testimoni autèntic, i tot de coses així que realment no haurien de voler dir gran cosa en favor.

En 1925, Josep Pla va anar a Rússia, des d'on va escriure unes cròniques a *La Pùblicitat*, arrellegades després en un llibre. Sis anys després, un col·laborador nostre feia una estada a Rússia, de la qual han sortit els articles que els nostres lectors coneixen, i que hem decidit de recollir en un llibre titulat senzillament *URSS, la República de Treballadors*.

Entre les dues dates han passat moltes coses i per força un llibre i l'altre ens han d'oferir una visió molt diferent de Rússia. Encara l'ha d'oferir més el fet de la diferència entre l'autor d'un llibre i el de l'altre. Es poden tenir tots els desigs d'objectivitat que es vulgui i procedir amb la més estricta imparcialitat: el segell personal és indeleble.

Josep Pla no pot sostreure's al pintoresc, ja del que explica, ja de la manera com ho explica. J. Terrasa, en canvi, no cossa el pintoresc en el seu reportatge: li interessa més de donar una idea de totes les qüestions que ha pogut veure de prop, i no tem d'arribar-se a fer consideracions, de comprometre's a opinar.

Amb tot, és evident el desig de l'autor de mantenir-se en un pla objectiu, de no engrescar-se ni en pro ni en contra i de donar la impressió més imparcial que un viatger pot donar d'un país i d'un règim tan poc encabibles en els nostres motlles occidentals. Aquesta posició no pot ésser, és clar, del gust dels partidaris ni dels adversaris a ultrança del règim soviètic. Però l'autor no ha tingut cap interès a fer el joc dels uns ni dels altres, sinó a dir senzillament i honradament el que ha vist. Arriba a tant la seva probitat, que en el pròleg es justifica de la parcialitat de visió que ha de donar una estada de solament un mes en un país complex, del qual no es coneix la llengua i on cal refiar-se dels guies de la Inturist, l'agència soviètica de viatges. Remarca també Terrasa, en el pròleg, que si algun valor té el seu llibre, cal referir-lo concretament al mes de novembre de 1931. Les circumstàncies poden canviar, degut a la trepidant evolució imposada a Rússia pel règim en què viu.

Cal notar aquestes afirmacions de l'autor perquè completen la idea, que es formarà tot lector del llibre, sobre el desig d'imparcialitat que en tot moment ha animat l'autor.

Però, no en treuríem res de parlar de bones intencions, si la realització no valgués la pena. No n'hi hauria prou de fer constar el dring de cosa viscuda, de sinceritat, que tenen les pàgines de Terrasa, si res més no poguéssim dir d'elles.

Doncs bé, aquest autor, inèdit totalment abans de la publicació del seu reportatge sobre Rússia, s'ha revelat com dotat de qualitats d'escriptor, possessor d'un ofici segur i especialment preparat. Donada la matèria de què tracta i el punt de vista en què es situa, el gran perill a evitar era el de caure en allò que en sentit pejoratiu se'n diu literatura, i tanmateix no és possible deixar de concedir valor literari al seu llibre. Un valor que s'afegeix, augmentant-lo, a l'informatiu i documental que ha de tenir tot reportatge, i que en aquest de J. Terrasa és ben vist.

J. C.

J. Terrasa

bon xic de banda la novel·la, que el segle passat conegué el seu apogeu, i fins el gran públic s'ha llançat a altres gèneres; reciprocament, els proveïdors de literatura han cuitat a satisfer el públic. Com sempre, l'acció ha estat mútua.

Així hem vist com formiguejaven les obres de biografia novel·lada, les de petita història, les ressenyes de viatges, els reportatges pròpiament dits. Paral·lelament, cal anotar l'increment dels films documentals i de reportatge, al costat de la monotònia o l'insanitat de gran part dels films d'argument.

Aigü ha parlat de si la nostra època tenia necessitat de precisió, i la gent sentia més curiositat per les existències autèntiques i pel món en què vivim, que no pas per les existències i el món creats en la imaginació dels novel·listes. Potser sí, però, per la nostra banda, no gosaríem afirmar-ho gaire fòdonament. Observem només que aquesta afició el documental cessa d'existir així que

S'està exhaurint la primera edició

URSS

La República de Treballadors

Per J. TERRASA

Un reportatge directe, il·lustrat amb fotografies de primera mà.

PREU: 3 PESSETES

EDICIONS "MIRADOR"

Descompte als subscriptors de MIRADOR

VESTITS DE BANY
BARNUSOS
LA MILLOR COL·LECCIÓ
ELS MILLORS PREUS
LES MILLORS LLANES

F. Vehils Vidal

32, A. Portal Angel, 34
7, Plaça Universitat, 7

VESTITS DE LLANA
BANY, A 6'75 PTES.

Llibreria Catalònia

3, Ronda de Sant Pere, 3

Gran èxit de l'obra de:

Jacques Maritain

LE SONGE DE DESCARTES

LES ARTS I ELS ARTISTES

L'Escola Massana

A la Casa de l'Ardiaca s'exhibeixen aquests dies els treballs efectuats en el transcurs del darrer curs pels alumnes de l'Escola Massana. Cal dir que des de la seva primera exposició fins avui, els avenços realitzats són notables.

De mica en mica i a còpia d'entusiasme l'Escola ha intensificat les seves tasques. Els seus començos han pres, en el transcurs de pocs anys, una empena important. Així tenim ara que hi funcionen classes de dibuix i pintura, de modelat, d'història de l'art, de geometria lineal, de pintura decorativa, d'esmaïl, de repujat i gravat de metalls, de l'art del retaule, de gravat i talla de vidre, etc. I si bé, en aquests aspectes, encara no s'ha arribat a la maduresa, l'orientació que segueix el professorat és excel·lent, la qual cosa permet dir per endavant que s'hi arribarà en molt poc temps.

En l'exposició actual els treballs es troben dividits en dues seccions, la de curs preparatori i la secció d'oficis.

La norma que regeix en el primer curs és la de l'encariment de les aptituds de l'alumne. Hom el posa davant dels objectes per tal que aprengui a representar-los i pugui, més endavant, relacionar-los amb altres, establint les diferències lògiques en les proporcions i en els seus valors.

Això en el que es refereix al dibuix. En la pintura es segueix una norma semblant, i hom alterna la pràctica del dibuix i de la pintura per tal que el deixeble es capaciti tant de les línies com dels colors, no pas, però, amb la finalitat de formar dibuixants i pintors, sinó per posar els alumnes en situació de posseir una bona base per al desenvolupament de l'activitat a la qual voldran dedicar-se.

Al costat d'aquests cursos segueixen els de geometria i de modelat, estudis del natural i assaigs de composició, utilitzats com a mitjà per a estudiar les formes i els volums, amb miras a futures realitzacions pràctiques.

En la secció d'oficis s'ensenyen preferentment història de l'art, i la decoració. La

finalitat i el procediment són clars i pràctics. Es tracta de remuntar, mitjançant aquest ensenyament, les deficiències de l'educació primària; i per tal d'evitar la ineficàcia de l'explicació oral, hom ha establert les lliçons d'història de l'art mitjançant apunts gràfics fets pels alumnes. Així resulta que són ells mateixos els que poden notar les diferències característiques dels es-

tils que estudien, i poden aprendre, igualment, la forma més eficaç de la seva realització en les arts aplicades.

A la classe de decoració i a base de flora, s'estudien les combinacions i els matisos de les formes i dels colors, amb miras a la composició i l'estilització decorativa.

Fins ací tot el que hi ha exposat és si fa no fa per l'estil del que hom sol veure a les exposicions protocol·làries que es celebren

Pau Cots — Composició (aula de Decoració)

de fi de curs, en aquesta mena d'institucions.

Cal doncs fer-se càrrec perfecte que la finalitat de l'exposició a la qual ens referim no és altra que mostrar-nos la forma com es treballa a l'Escola i el pla i l'orientació de l'ensenyament que s'hi dona.

En la secció especial s'exposen els treballs realitzats en els obradors d'oficis. Actualment són quatre els oficis que constitueixen el programa de l'Escola.

Hi trobem peces enllestides i altres en curs d'execució, la qual cosa permet de poder adonar-se del procés de la seva realització i precisar-ne els detalls tècnicament. Al costat dels treballs hi ha els projectes. Confrontant-los, es poden veure els problemes que s'ha plantejat l'executant i la forma com els ha resolt.

No es tracta de treballs definitius. La finalitat de l'ensenyament que hom dona a l'Escola consisteix a dotar l'alumne d'una sèrie de coneixements tècnics, però procurant conservar i desenvolupar la seva sensibilitat, sostreint-lo de la rutina de l'ofici i, diríem, de l'embrutament tècnic, el pitjor de tots.

No és possible enumerar els treballs exposats. Diguem que són un exponent del que es pot obtenir en una escola d'arts decoratives quan l'entusiasme dels alumnes va de bracet amb l'aptitud dels professors.

El Patronat que exerceix el guiatge de l'Escola té el pla, per a realitzar-lo tan aviat com pugui, d'ampliar els cursos d'ensenyament teòric i les classes dedicades a l'aprenentatge dels oficis. Això vol dir que el Patronat i la Direcció de l'Escola no s'accontenten pas dels resultats aconseguits, tot i ésser notables, i aspiren a completar i perfeccionar els ensenyaments que s'hi donen, fugint de la rutina i l'estancament.

Raó de més, doncs, per elogiar la tasca d'aquesta institució tan beneficiosa.

J. P.

L'inevitable

Una exposició retrospectiva del cubisme ha fet adonar a molts d'un fet: que es tractava d'una cosa ja completament liquidada, que havia arribat ja al límit de tot el que se'n podia treure.

Una cosa semblant ha passat amb el sobrerrealisme. L'exploació de les manifestacions pretes subconscients ha arribat al capdavant i no pot tirar endavant. Uns quants s'entretenen encara esprement ende-bades una fruita que ja no té suc.

Tant el cubisme com el sobrerrealisme ja han fet el seu paper sobre la terra. Són experiències liquidades i, per tant, ja s'ha pogut fer-ne el balanç. En resulta un tant per cent de reuig considerable. Gairebé tota la literatura teòrica i pseudo-transcendental que acompanyava aquelles manifestacions artístiques, jeu en un oblit complet i merescut. Hi jueu també tot de noms. Són els dels vulgars imitadors, que s'allisten a la tendència de moda, cercant així una efimera notorietat i un plaçament a la seva producció, que, en mig de la desorientació i enlluernament generals, és fàcil que obtinguin.

Després, al cap d'un temps, considerat el conjunt amb la perspectiva necessària, ve l'hora de la tria. Això no és nou, ha ocorregut sempre i en totes les activitats humanes. Del naufragi es salven alguns noms i algunes obres. Sembla que sigui necessari aquell reuig que amb el temps deixa de comptar.

El formen, ja ho hem dit, tots aquells que fan fauvisme, o cubisme, o sobrerrealisme, quan la moda ho indica, de bona fe i enlluernats moltes vegades, però amb una indigència de qualitats que esgarrija.

En arquitectura també es dona aquest cas de la imitació sense aportar-hi cap convicció, ni cap intel·ligència del que es vol fer. Hem passat, en pocs anys, diverses tongades, modernistes, goticitzants, renaixentistes, etcètera. Retardataris d'alguna d'elles encara ens en ofereixen de tant en tant una mostra i un bell dia, ens adonem en algun carrer de Barcelona, d'un edifici que ens fa exclamar: «Però si això es feia vint anys ençà!» I el mal no és que l'autor no estigui al dia, sinó que ha produït una obra dolenta.

Ara, la que s'anomena arquitectura moderna, i que d'altres, més precisos, volen designar com arquitectura funcionalista, ha fet ja unes quantes aparicions sortoses, perquè els que es llencen a una innovació solen ésser persones perspicaçes i intel·ligents. Però, d'un dia a l'altre, començaran a aparèixer els pastixadors sense esperit, que, enganyats per la simplicitat formal de l'arquitectura funcionalista, es creuran capacitats per cultivar-la sense entendre-la ni sentir-la. I tot s'omplirà de mistificacions desgraciades.

Darrera de les obres reeixides d'uns quants arquitectes intel·ligents, que han comprès l'estil de la nostra època i han bastit edificis que amb el temps seran els clàssics del nostre temps, sorgirà la legió dels pastixadors sense talent.

Gairebé és inevitable que així ocorri. Inevitable però sensible. L'arquitectura és una cosa massa seriosa, massa sòlida i duradora, perquè els estralls puguin negligir-se, com és fàcil deixar-los de banda i oblidar-los quan es produeixen en les altres arts. El reuig arquitectònic queda en peu anys i anys, per vergonya gairebé eterna d'una ciutat. A Barcelona en tenim la trista experiència.

X.

Necessitat d'una disciplina

En aquest país, els artistes joves porten molta pressa. Arribar i moldre. Aquests mots són resum i compendi de les seves úniques aspiracions. La impaciència incontinent i l'arribisme desesperat són la seva única regla de conducta. I així no ens hem d'estranyar si aquests joves comencen la carrera per allà on els veritables artistes l'acaben. Comencen la casa per la teulada. És a dir, que els nostres debutants no

Aleshores la crítica parlarà de gràcia alada i de perfum. Algun comprador picarà. I el nostre nen ja es creurà un geni. Ja li poden donar consells, ja, que no us escoltarà pas. Que n'és de fàcil pintar!, es de murmurar complagut. Estúdiar? Per què?... No val la pena. I la paraula disciplina serà esborrada del seu vocabulari.

Però d'ací uns quants anys ja en parlarem. D'ací uns quants anys el nostre jove tabalot voldrà estudiar, voldrà adquirir la disciplina que no té, voldrà bastir la base que li manca. Però ja serà tard. I s'esfondrarà llàstimosament. Ai, precocitat, precocitat, si n'arribes a fer de mal! En pocs anys, si n'hem vist de casos i casos de precocitat sense conseqüències. De tots aquests nens, que només es preocupen del perfum de l'anèdota i que es pensen que una mànega de pernil és la més sublim de les estètiques, de tots aquests nens, si no fan una virada radical i si no es sotmeten immediatament a una severa penitència i a una forta disciplina, de tots aquests nens, repetim per tercera vegada, d'ací un any, dos a tot estirar, no se'n parlarà.

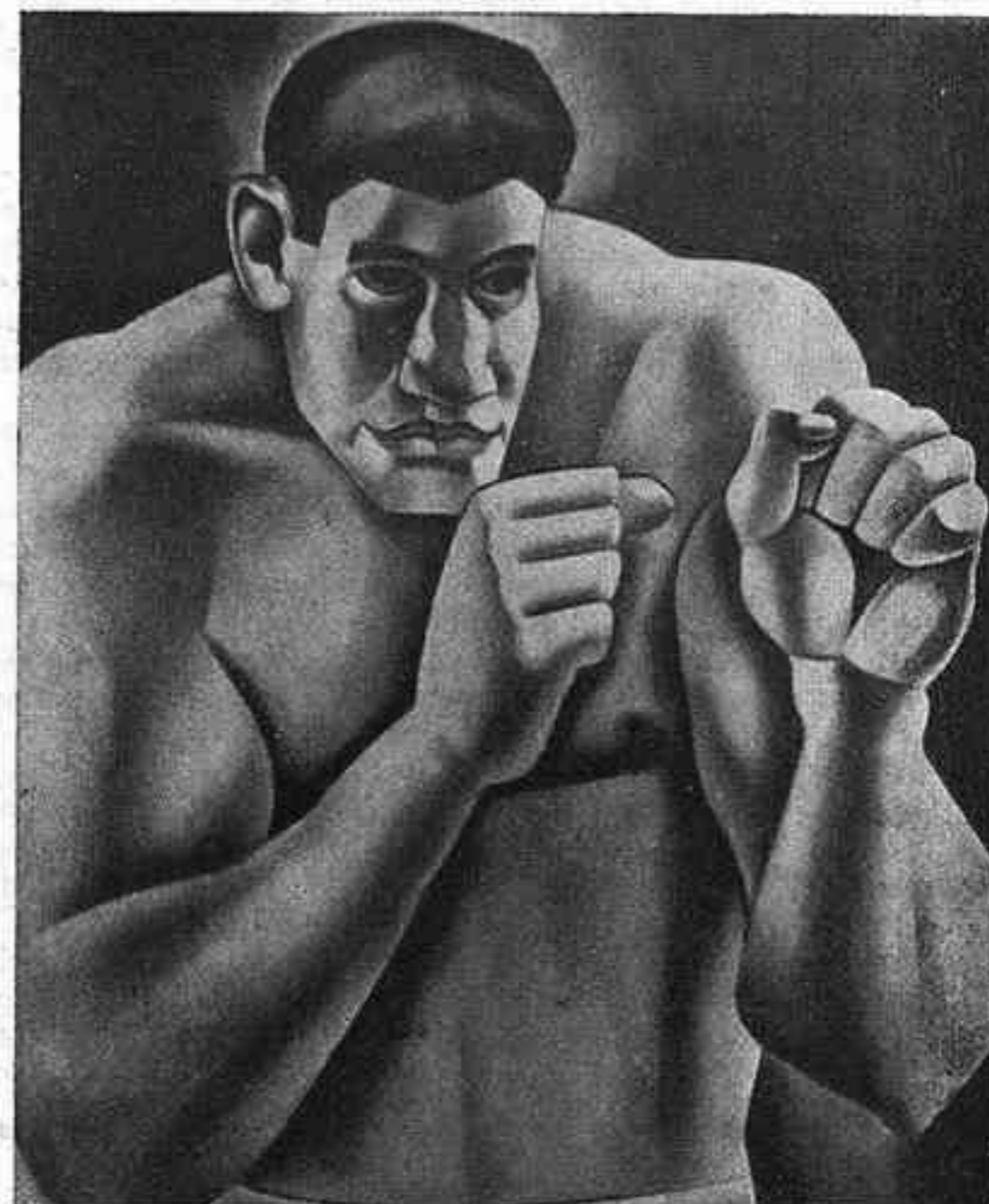
A tots aquests joves impacients els volem avui posar al davant un exemple que haurien de seguir. Antoni Costa. Heu-vos ací un jove pintor que no té pressa, que no té ganes d'arribar, que va fent amb la santa resignació de l'artesà anti-genial. Fa més de deu anys que el coneixem. Aleshores, feia temps que estudiava. I en aquell Cercle de Sant Lluç de 1922, cada dia, amb una fe extraordinària, amb la força de voluntat que dona una vocació insubornable, entrava modestament a classe. I no ha abandonat encara aquesta disciplina diària.

Només ha exposat en tres o quatre exposicions col·lectives. El noi no té pressa, ja ho hem dit. I a cada una d'aquestes exhibicions, l'espectador que el segueix haurà pogut observar els seus lents però segurs progressos. A la darrera Exposició de Primavera, les seves teles — *Mercat* i *Banyistes* — ens oferien una construcció sol·lidíssima i una força voluminística, que ja voldrien per a ells els afalagats per la glòria passatgera, els nostres petits asos de la facilitat incontrolada.

Magnífic exemple de disciplina, aquest Antoni Costa. I de vigor temperamental, també. *Charme*. Amb quanta pressa ha estat importat aquest mot que vol justificar totes les improvisacions! Opositat a l'art bufó i *charmant*, a l'art amarat de deliquescències llefosques de confiteria de molts dels nostres *petits-maitres* pretensiosos i buits, Antoni Costa ens colpeja amb la seva força expressiva, filla d'un temperament vigorós.

Costa sap agermanar construcció i expressió. Aliança indispensable per a atènyer el totalisme que tot veritable artista ha d'ambicionar.

SEBASTIÀ GASCH

Antoni Costa. — El boxador

saben, o fan veure que ho ignoren, que les simplifications que observen en moltes de les obres dels mestres moderns, són conseqüència d'una pacient tasca d'eliminació. Anàlisi inflexible i persistent que ha de precedir la síntesi definitiva. Anàlisi que no és obra de dies ni de mesos, sinó de molts anys d'inlassable batalla.

Tots els mestres de la pintura moderna han hagut de sotmetre's a una disciplina duríssima per a arribar a les seves simplifications essencials. Picasso, a Barcelona, anava pacientment a Llotja. A casa de la seva mare, al carrer de la Mercè, vàrem veure fa anys unes acadèmies d'aquells temps de laboriosos aprenentatge, que no hauria de desconèixer cap dels nostres impacients improvisadors. I ja saben aquests enamorats del primer raig que Matisse és l'autor d'uns dibuixos de laboratori que Ingres no s'avergonyiria de signar? Fruit d'aquesta duríssima preparació escolar, són les seves simplifications que despisten tants i tants noiets que es creuen capaços, a vint anys, de realitzar idèntica performance. Fa catorze anys, al Cercle de Sant Lluç, Joan Miró es tornava boig per a fixar la forma del model, que se li escapava constantment i que era incaaç de delimitar. I els seus punts i les seves línies actuals no són col·locats gratuïtament sobre la tela, com suposen molts improvisadors de darrera hora. Després d'un aprenentatge tan dur, aquests i altres pintors es poden permetre totes les llibertats. Les llibertats, cal guanyar-les a pols.

Ací, però, els joves artistes comencen la casa per la teulada. No ens cansarem de repetir-ho. Les seves simplifications no són producte d'un lent i tossut treball d'eliminació, sinó que són pura generació espontània. Una rosa, un blau cel, una ratlla més o menys viva que ceneixi aquests colors... una ombra de cara, un fantasma de cos... I té! Ja fa bonic. I a exposar-ho.

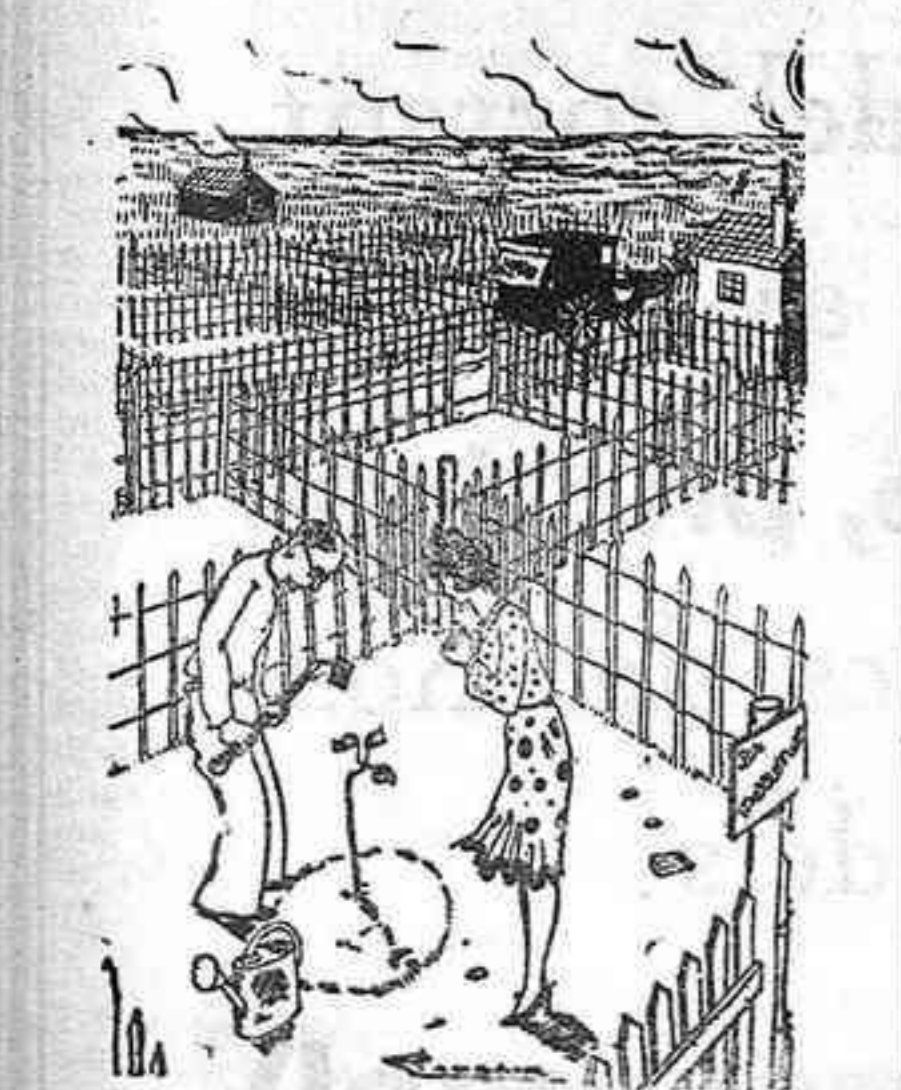
CAMISERIA
ESPECIALITAT EN LA MIDA
Jaume I, 11
Telèf. 11655

CAMISERIA
FITO
BAOCLORA

Jaume Muntassell — Plat gravat i tallat

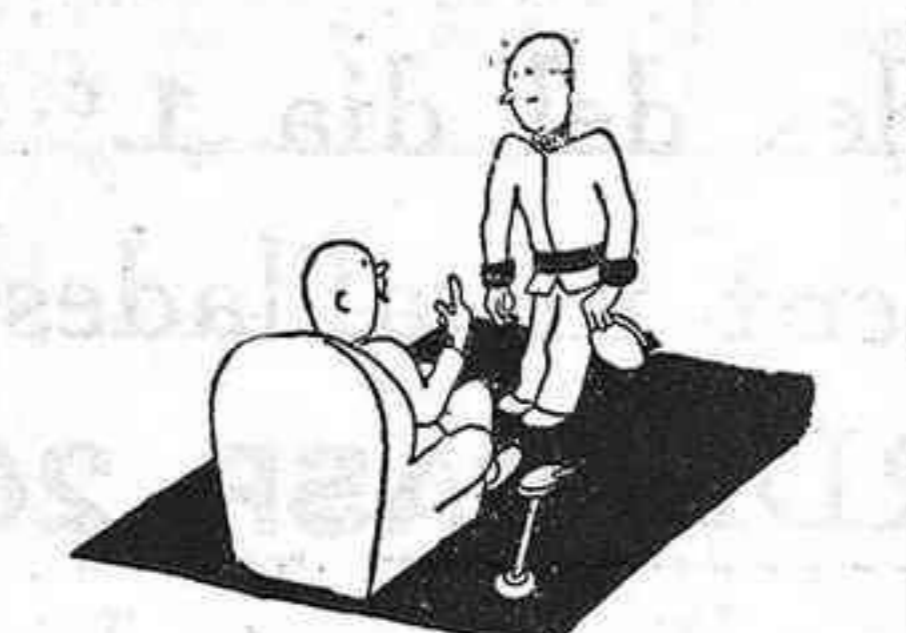
finalitat i el procediment són clars i pràctics. Es tracta de remuntar, mitjançant aquest ensenyament, les deficiències de l'educació primària; i per tal d'evitar la ineficàcia de l'explicació oral, hom ha establert les lliçons d'història de l'art mitjançant apunts gràfics fets pels alumnes. Així resulta que són ells mateixos els que poden notar les diferències característiques dels es-

—Que trist deu ser l'hivern aquí, quan els arbres no tenen cap fulla!
(Ric et Rac, París)

—La por que tinc és que el meu marit ja no m'estimi quan em comenci a envellir.
—Fuig, dona, ja te n'hauries donat!
(Gazzettino, Venècia)

INFORMES
L'amo.—M'hauríeu de dur un certificat de l'últim amo que heu tingut.
El xofer.—Impossible; va morir en l'últim accident.
(Le Matin, París)

ODISSEA 1932
Ulisses.—Sento la veu de les sirenes.
El mariner.—Es l'hora de sortida de les fàbriques.
(Ric et Rac, París)

—Que li regalaré al meu xicot, demà que és el seu sant?
—Regala-li un llibre.
—Ja en té un.
(Die Woche im Bild, Olten)

—El senyor Hubbard?
—No hi és.
—El senyor Brown?
—Tampoc hi és.
—Doncs el senyor Anstey.
—També és fora.
—I Companyia Limitada, que hi és?
(London Opinion)

—De manera que, a més a més de la panera de llonguets, us vàreu endur els diners del calaix...
—No sols de pa viu l'home, senyor jutge!
(Il Travasso, Roma)

Ell.—Per què dius que no t'estimo?
Ella.—Perquè és impossible estimar una dona que porta uns vestits tan passats de moda com els meus.
(Judge, Nova York)

La bonica automobilista ha permès que l'ajudin a canviar la roda.
(Gazetta del Popolo, Roma)

—Cada any, el meu marit em regala un llibre el dia del meu aniversari.
—Sí que deus tenir una bona biblioteca!
(Il Travasso, Roma)

RADIO I DISCOS

Les particularitats musicals a través del disc

Es un fet observat la influència que ha tingut el disc per a uniformar l'afició musical arreu del món. La necessitat de produir en grans sèries ha arribat també a la fabricació de discos. Malgrat això, en tots els països hi ha una especial determinació per a determinades obres i gèneres, i aquesta diversitat l'han respectada les marques més anomenades, creant cases filials distribuïdores i àdhuc productores, per atendre millor les inclinacions de llurs clients.

Evidentment que hi ha discos que tenen un valor internacional, per ésser del mateix rang les obres musicals enregistrades i també llurs intèrprets, i això principalment esdevé amb la música selecta, encara que també hi ha certs gèneres de música frívola que són acollits a tot arreu amb semblant interès. Recordeu, si no, aquell cèlebre fox *Constantinoble*, o, actualment, qualsevulla rumba de les que ofereixen les orquestres de La Havana.

Però no hi ha dubte que aquesta universalitat està matisada en cada país, i això es descobreix fins en les obres clàssiques conegudes a tot el món. Hi ha països en els quals els editors de discos han de dedicar una atenció especial a la música del país. Examineu un programa de discos selectes de qualsevol casa francesa i notareu una repetició atabaladora de noms com els de Thomas, Massenet, Saint-Saëns, que en els altres països són gairebé desats. Aquí, sembla que no són tan mirats; els editors de discos no han pogut prescindir de dos o tres noms, però si s'han imposat aquests autors ha estat pel seu renom universal. Val a dir que més val triar així i donar a més a més les obres clàssiques; així hi sortim guanyant. En canvi, quant a inter-

prets, ací els programes de discos han procurat recollir les millors interpretacions dels nostres compatriotes i el resultat ha estat excel·lent. Hi ha molta gent que no haurien suportat mai un fragment de Bach si no haguessin llegit a l'etiqueta del disc el nom de Pau Casals.

En el mateix gènere teatral hi ha països que manifesten la seva predilecció amb la forta demanda de discos; tal és el cas inversemblant d'Alemanya, que fa un gran consum de discos amb fragments d'obres de Puccini. Si gaudiu d'un aparell de ràdio que permeti escoltar emissores alemanyes, podreu anotar aquest fet.

Hi ha, però, la música frívola, que tot i el valor internacional que li ha donat el jazz, té determinats gèneres que no poden sortir de llurs fronteres. És el cas de tot el gènere líric. De la mateixa forma que aquí ens interessen ben poc tots els fragments de revista del Casino de París i només s'accepten per ésser cantats per artistes de fama mundial, és difícil que puguin tenir èxit les sarsueles i tota aquesta tradició tan peculiar i tan estimada encara ací. La mateixa comprovació es pot fer amb la ràdio. Fàcilment captureu emissores italianes que ofereixen música lírica de gènere frívol, operetes totes d'un gust ben peculiar i ben distint de les vieneses.

Resta encara tota la tradició folklòrica i les seves derivacions, que necessàriament influeixen en les obres musicals dels respectius països, i aquí sí que el disc ha de detallar i reduir el seu camp d'acció.

En el nostre país hi ha les cançons dels Orfeons i les sardanes, que durant un temps van tenir molt èxit i se'n varen fer moltes edicions, tot i el reduït cercle al qual anaven

dirigides. Ara sembla que aquesta producció ha minvat bastant, sobretot els discos de cobles. Realment, si l'audiència ha d'ésser feta a l'interior de la llar, hi ha un excés de sonoritat i forçosament han arribat a fatigar, però a part d'això hi ha la depressió indubtable que ha sofert la sardana.

Un gènere ben típic, l'anomenat flamenc, té una gran quantitat de prosèlits. Indubtablement es tracta d'una cosa d'interès que ha suscitat la curiositat fins i tot de l'estranger per l'escampada que n'han fet artistes indígenes. És clar que en aquest cas el disc pot arribar a passar al cercle local de la música, però només ho és per un interès merament anecdòtic i que segurament no comporta una gran venda de discos.

J. G.

—Vols dir que no és bo tenir tretze perenes a taula?
—Sí només hi ha menjar per onze...

(Das Interessante Blatt, Viena)

L'atleta de circ és expulsat de la dispa per falta de pagament i les seves cines de treball llençades al carrer.

(The Passing Show, Londres)

NOTES DIVERSES

Futbol i ràdio

Com en altres països d'Europa, d'Amèrica i d'Àustria, veiem que a Escandinàvia ocorre un conflicte entre la ràdio i les federacions de futbol. Aquestes pretenen a Suècia i a Dinamarca que hom deu pagar els ràdio-reportatges dels matchs retransmesos. A Stockholm s'han trencat les hostilitats amb motiu del match de futbol Àustria-Suècia.

Por americana

Després del rapte tràgic del petit Lindbergh, tots els americans tremolen pels seus infants. Algunes artistes de cinema, a Hollywood, surten a passejar els seus filllets amb autos armats de metralladores. Això ha ocasionat el naixement d'una nova indústria, la fabricació de bressols amb micrófon. Es dissimula un micrófon al bressol, de tal manera, que tots els sorolls insòlits que poden produir-se, fortament amplificats, donen l'alarma a tota la casa.

Esport i beneficència

A França tenen lloc matxs de futbol entre convalsents. Cada hospital té el seu equip, les fetes del qual són seguides amb el màxim interès pels malalts de l'hospital. Com que els que encara estan obligats per la seva malaltia a fer llit no podrien seguir aquests interessants partits, una persona és encarregada de fer el reportatge, que després és escoltat amb gran interès per aquests. Alguna de les emissores franceses deuria retransmetre aquestes interessants sessions.

El professor Piccard

El professor Piccard i el seu ajudant Co-syns, que pensen dintre poc efectuar una nova exploració estratosfèrica, portaran un petit emissor d'ondes curtes, mitjançant el qual estaran en comunicació constant durant tota l'ascensió. Aquest emissor serà d'una gran utilitat per a indicar el lloc de l'aterratge, ja que Piccard tem que els corrents atmosfèrics el puguin arrossegar fins a Àfrica.

L'energia dels aplaudiments

Es podrà calcular d'ara endavant l'energia dels aplaudiments. Un americà nomenat Caldwell ha arribat a construir un aparell radioelèctric que opera aquesta mesura automàticament. Solament faltaria trobar una unitat C. G. S. d'aplaudiment que permetrà dir als artistes: «Quin èxit, estimat, he tingut 45.39 d'aplaudiments.» Creiem que això serà el fracàs de la ciència.

Què passa a Escòcia?

Els enginyers de la B. B. C. anglesa, encarregats d'instalar una nova emissora a Escòcia, han experimentat una grossa decepció, a causa de l'escàs interès demostrat pels oients, als quals s'havia pregat de comunicar a l'estació les observacions que creguessin oportunes sobre els programes i el seu funcionament. S'atribueix aquesta indiferència al llegendari esperit d'economia dels escocesos, que no han volgut suportar la petita despesa d'un segell de correus per fer arribar llurs observacions a la nova emissora.

El més perfecte i més elegant aparell Ràdio-Fonògraf

Després de nou anys, les fàbriques ATWATER KENT segueixen mantenint la reputació d'ésser els primers constructors de ràdio.

Més de 4.000.000 d'aparells distribuïts per tot el món són la millor prova de la confiança que mereixen al públic.

ATWATER KENT RADIO FONOGRAFO

AUTO ELECTRICIDAD, S. A.
Diputació, 234 - BARCELONA
Madrid - València - Sevilla - Alacant - La Corunya

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

Et Sr.....

que viu a

carrer..... n.º..... es subscriu a **MIRADOR**

nel preu fixat de 3'50 ptes. trimestre.

de..... de 193.....

Signatura

AGENCIA GENERAL DE ANUNCIOS

"A.G.A."

Comunica als seus clients i amics que des del dia 1.^r del corrent, les seves oficines han quedat definitivament instal·lades al modern edifici anomenat "CASA DE SANT JORDI", **CASP, 26, principal**, i ensems assabenta i ofereix a totes les cases anunciadores del nostre país, la darrera exclusiva de publicitat dintre dels

Ferrocarril Metropolità de Barcelona, S. A. (transversal)
i l'enllaç amb els F. C. del Nord d'Espanya

BARCELONA: Casp, 26, pral. - Telèfon 16606

Carrer de Tarragona, 7, 2.º - MADRID